

ก.พ.ร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการศึกษาวิจัย

แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีกรมไม่เป็นนิติบุคคล
ตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

โดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๙

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการศึกษาวิจัย

แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีกรมไม่เป็นนิติบุคคล
ตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

โดย
มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย
เสนอ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
พ.ศ. ๒๕๔๙

สารบัญ

	หน้า
เหตุผลและความจำเป็น	๑
วัตถุประสงค์	๒
แนวทางในการศึกษาวิจัย	๒
บทนำ	๔
บทที่ ๑ การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารทั่วไปของกรมที่เป็นนิติบุคคล และกรมไม่เป็นนิติบุคคล และปัญหาอุปสรรคในการบริหาร ราชการ	๗
บทที่ ๒ การเปรียบเทียบประเด็นข้อกฎหมายในกรณีที่กรมเป็นนิติบุคคล และกรมไม่เป็นนิติบุคคล	๒๐
บทที่ ๓ ผลจากการปรับเปลี่ยนให้ส่วนราชการระดับกรมไม่เป็นนิติบุคคล	๓๑
บทที่ ๔ บทสรุป	๔๒
ภาคผนวก ๑ โครงสร้างของกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ...	๔๓
ภาคผนวก ๒ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.	๕๕
บรรณานุกรม	๙๗

โครงการศึกษาวิจัยเพื่อวางระบบการบริหารราชการแนวใหม่

เหตุผลและความจำเป็น

โดยที่มาตรา ๑๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเพื่อกำหนดภารกิจของ ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องทำให้แล้วเสร็จและเสนอสภาผู้แทนราษฎรภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. และอยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดระบบการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ขึ้นหลายประการ เช่น เรื่องการลดสภาพความเป็นนิติบุคคลของกรม เรื่องการปฏิบัติราชการ (การมอบอำนาจ) รวมทั้งกำหนดให้มีหน่วยงานรูปแบบพิเศษ การกำหนดหน่วยบริการพิเศษ เป็นต้น จากการจัดระบบบริหารราชการแนวใหม่ ทำให้ต้องมีการวางระบบการปฏิบัติงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรมใหม่ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภารกิจของรัฐ การบริหารราชการในด้านการเงิน ทรัพย์สิน และบุคลากร การจัดองค์กร และการดำเนินการในทางคดี

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้มีข้อมูลเบื้องต้นในการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะใช้ประกอบกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ให้มีความเข้าใจในแนวทางของร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการวางระบบการบริหารราชการแนวใหม่ รวมทั้งดำเนินการยกร่างกฎหมายลำดับรองที่กำหนดขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษา วิเคราะห์และวิจัย รวมทั้งกำหนดระบบและแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ที่กำหนดให้มีการลดสภาพความเป็นนิติบุคคลของกรม ในด้านผลกระทบเกี่ยวกับเรื่องภารกิจของรัฐ การเงิน ทรัพย์สิน บุคลากร การจัดองค์กร การมอบอำนาจ การดำเนินการในทางคดี การปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน

๒. เพื่อยกร่างกฎหมายลำดับรองที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

๓. เพื่อเป็นข้อมูลเตรียมการในการกำหนดแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

แนวทางในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัยโดยแบ่งผลการศึกษาวิจัยออกเป็นสองส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับการกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ในด้านการกำหนดภารกิจของรัฐ การเงิน ทรัพย์สิน บุคลากร การจัดองค์กร การมอบอำนาจ การดำเนินการในทางคดี การปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน

ส่วนที่ ๒ ศึกษาและจัดทำกฎหมายลำดับรองที่จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. การจ้างบุคลากรในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
๒. การจัดโครงสร้างการบริหารงานและวิธีปฏิบัติราชการของทบวง
๓. การจัดตั้ง การบริหารงาน ภาระหน้าที่ หลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรูปแบบพิเศษ
๔. การปฏิบัติราชการแทน
๕. การรักษาราชการแทน

- ๖. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
- ๗. การแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคในระดับจังหวัด
- ๘. การแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคในระดับอำเภอ และ
- ๙. หลักเกณฑ์ในการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ ก.พ.ร.

โดยที่ตามโครงการศึกษาวิจัยได้แยกเป็น ๒ ส่วน คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดทำเอกสารการศึกษาวิจัยเป็น ๒ เล่ม คือ

เล่มที่ ๑ แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีกรมไม่เป็นนิติบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

เล่มที่ ๒ การจัดทำกฎหมายลำดับรองที่จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

บทนำ

การดำเนินการปฏิรูประบบราชการสมัยใหม่ในประเทศไทยได้กระทำมาอย่างต่อเนื่อง เท่าที่ผ่านมาเราจะเห็นได้ว่าการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับ “กรอบการปฏิรูประบบราชการ” “การบริหารราชการแนวใหม่” รวมทั้ง “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งปรากฏจากรายงานการศึกษาวิจัยหลายฉบับ แนวความคิดดังกล่าวนี้มีความหมายในหลากหลายมิติ ซึ่งมีทั้งเรื่องของการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและภารกิจ เทคนิคและวิธีการบริหารราชการ และการปรับปรุงทางด้านมาตรฐานและคุณภาพของการให้บริการ และที่ผ่านมานั้นปรากฏว่ามีงานวิจัยงานศึกษาค้นคว้า และงานเขียนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการของประเทศไทยค่อนข้างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยของสำนักงาน ก.พ.^๑ และงานของสำนักงาน ก.พ.ร.^๒ เอง รวมทั้งของส่วนราชการอื่นที่ได้มีการจัดทำขึ้น การจัดทำรายงานการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติราชการกรณีกรมไม่เป็นนิติบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. นี้ มีความมุ่งหมายเพื่ออธิบายโครงสร้างและแนวทางการปฏิบัติราชการจากการสลายสภาพนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรม เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสร้างการรับรู้ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง รายงานการศึกษานี้จึงไม่มุ่งเน้นองค์ความรู้ทางด้านการปฏิรูประบบราชการจากที่ได้มีการศึกษามาแล้ว แต่จะอธิบายถึงโครงสร้างของกฎหมายและการปฏิบัติราชการเมื่อกรมไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล

^๑เช่น สำนักงาน ก.พ., การปฏิรูประบบราชการของต่างประเทศ, กันยายน ๒๕๔๔. สำนักงาน ก.พ., แนวทางการบริหารราชการยุคใหม่ของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจ และอธิบดี, ตุลาคม ๒๕๔๕. สำนักงาน ก.พ., วิสัยทัศน์และกรอบการปฏิรูประบบราชการ, สิงหาคม ๒๕๔๔.สำนักงาน ก.พ., ระบบข้าราชการระดับสูงของประเทศ, สิงหาคม ๒๕๔๘.

^๒เช่น คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖, ธันวาคม ๒๕๔๖. สำนักงาน ก.พ.ร., รายงานเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบบุคลากรภาครัฐ, กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗. สำนักงาน ก.พ.ร., การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี, พฤศจิกายน ๒๕๔๘. สำนักงาน ก.พ.ร., โครงการศึกษา “ความเป็นไปได้ในการลดสภาพความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการ” โดย รศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สิงหาคม ๒๕๔๗. สำนักงาน ก.พ.ร.

ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการกำหนดภารกิจของรัฐ การเงิน ทรัพย์สิน บุคลากร การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน การรักษาราชการแทน และการดำเนินการในทางคดีของกรม โดยแบ่งหัวข้อออกเป็นดังนี้

บทที่ ๑ การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารทั่วไปของกรมที่เป็นนิติบุคคลและกรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารราชการ

บทที่ ๒ ประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาเปรียบเทียบจากการที่กรมเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งจะพิจารณาทั้งในด้านของภารกิจของรัฐ การเงิน ทรัพย์สิน บุคลากร การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน การรักษาราชการแทน และการดำเนินการในทางคดี พร้อมทั้งได้จัดทำตารางเปรียบเทียบไว้ด้วย

บทที่ ๓ ผลจากการปรับเปลี่ยนให้กรมไม่เป็นนิติบุคคล
บทสรุป

สำหรับโครงสร้างของกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. นั้น ในรายงานการศึกษานี้ได้จัดทำขึ้นไว้ด้วยแล้ว ในภาคผนวก ๑ และร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ในภาคผนวก ๒

ในรายงานการศึกษานี้ ขอชี้แจงในเบื้องต้นว่าเนื่องจากโครงสร้างระบบบริหารราชการแผ่นดินของไทยมีการเรียกส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมด้วยชื่ออื่นอยู่ด้วย ดังนั้น คำว่า“กรม” ที่ปรากฏในรายงานการศึกษานี้ จะอิงตามร่างฯใหม่ ที่จะมี ความหมายรวมถึงส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งจะหมายถึงส่วนราชการ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน และส่วนราชการอื่น (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(๒) ส่วนราชการในกระทรวง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(๓) ส่วนราชการในทบวง ได้แก่ สำนักงานปลัดทบวง (ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม)

แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง
หรือทบวง ซึ่งมีฐานะเช่นเดียวกับกรม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ยังกำหนดให้เป็นนิติบุคคล (ร่างมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง)
และมีระบบการปฏิบัติราชการที่แตกต่างออกไป

บทที่ ๑

การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารทั่วไปของกรมที่เป็นนิติบุคคล และกรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล และปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการ

๑. แนวความคิดเกี่ยวกับสภาพนิติบุคคลของกรม

๑.๑ ความหมายของ “บุคคล” และ “นิติบุคคล” ในทางกฎหมาย

บุคคล^๑ คือ สิ่งที่มีความเป็นอยู่ที่สามารถทรงสิทธิและหน้าที่ได้ บุคคลจึงเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย (subject of law) อันเป็นสถาบันพื้นฐานของระบบกฎหมาย

นิติบุคคล^๒ คือ สิ่งที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดาแต่มีการยอมรับให้มีสภาพเป็นบุคคล (personality) ในกฎหมาย ซึ่งนิติบุคคลต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) ความต่อเนื่อง ความเป็นอยู่ของสิ่งที่เป็นนิติบุคคลนั้นจะต้องอยู่โดยต่อเนื่องกันไป (continuity) หากเมื่อใดมีสิทธิหน้าที่อย่างไรเกิดขึ้นกับสิ่งนั้น สิทธิหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีอยู่ตลอดไปคู่กับสิ่งนั้น ซึ่งความเป็นอยู่ของนิติบุคคลอาจมีอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งและจะมีการสิ้นสุดลงก็ได้ เช่น การตั้งสมาคมหรือบริษัทขึ้นและต่อมายกเลิกไป แต่ในขณะที่สมาคมหรือบริษัทยังคงมีสภาพอยู่ สมาคมหรือบริษัทนั้นย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย (subject of law)

(๒) ความมีเอกภาพเฉพาะ กลุ่มชนหรือบุคคลอาจมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายโดยตรงกับนิติบุคคลได้ แต่นิติบุคคลจะต้องมีความเป็นอยู่ของตนเอง อันเป็นเอกภาพเฉพาะ (distinct entity) แยกต่างจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเสมือนสิ่งที่เป็นนิติบุคคลนั้นเป็นอีกบุคคลหน่วยหนึ่ง ความรับผิดชอบและการถือสิทธิจะแยกต่างหากออกไป เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัท เป็นต้น

^๑บทบรรณาธิการ, วารสารกฎหมายปกครอง เล่ม ๖ ตอน ๒, พ.ศ. ๒๕๓๐.

^๒ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, “นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของอังกฤษ”, วารสารกฎหมายปกครอง เล่ม ๖ ตอน ๒, พ.ศ. ๒๕๓๐, หน้า ๓๑๘.

การเป็นผู้ทรงสิทธินั้น นิติบุคคลย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิที่จะพึงมีได้แต่บุคคลธรรมดาเท่านั้น

สำหรับกฎหมายไทยเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วจะเห็นได้ว่าถือตามทฤษฎีที่ถือว่านิติบุคคลเป็นสิ่งสมมุติ ทฤษฎีนี้ถือว่านิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย ไม่มีความเป็นอยู่อย่างแท้จริง เป็นแต่เพียงบุคคลที่กฎหมายสมมุติให้มีขึ้นเพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ทำนองเดียวกับบุคคลธรรมดา และให้สามารถแสดงเจตนาได้ด้วย แต่เป็นการแสดงเจตนาโดยผ่านทางผู้แทนของนิติบุคคล นิติบุคคลจะมีสิทธิเท่าที่กฎหมายกำหนดให้เท่านั้น(มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

ในปัจจุบันนี้ นิติบุคคลแยกได้เป็น ๒ ประเภท^๕ คือ นิติบุคคลในกฎหมายเอกชนและนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน

(๑) นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน

นิติบุคคลในกฎหมายเอกชนย่อมเกิดขึ้น เมื่อ

ก. กลุ่มบุคคลธรรมดารวมกันจัดทำกิจการอันใดอันหนึ่งเพื่อดำเนินการนั้น ซึ่งจำเป็นต้องมีทรัพย์สิน และต้องทำนิติกรรมต่าง ๆ โดยกลุ่มบุคคลนั้นในนามของนิติบุคคล เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจการ

ข. เมื่อมีการรวมทรัพย์สินจัดสรรเป็นกองทุนเพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง แม้ในกรณีที่ไม่มีการรวมกลุ่มบุคคลดังกล่าวก็อาจมีนิติบุคคลนั้นได้ เช่น มูลนิธิ อันได้แก่ทรัพย์สินซึ่งจัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกันและได้จดทะเบียนตามกฎหมายแล้ว ย่อมเป็นนิติบุคคล (มาตรา ๑๑๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

นิติบุคคลในกฎหมายเอกชนจึงได้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเอกชน ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็มีห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียน บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิที่ได้จดทะเบียนแล้ว นิติบุคคลในกฎหมายเอกชนอาจได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะได้ แต่ไม่มีอำนาจพิเศษในทางปกครองเหมือนกับทบวงการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน

^๕ โภคิน พลกุล, นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของฝรั่งเศส, วารสารกฎหมายปกครอง เล่ม ๖ ตอน ๒, พ.ศ. ๒๕๓๐, หน้า ๒๘๔-๒๘๖.

(๒) นิติบุคคลในกฎหมายมหาชน

นิติบุคคลในกฎหมายมหาชนก็คือนิติบุคคลที่มีบทกฎหมายอันเป็นกฎหมายมหาชนจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ได้แก่ นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายมหาชน ซึ่งตามกฎหมายไทยในขณะนี้ ก็คือ กระทรวง ทบวง กรม และทบวงการเมืองอื่น ๆ ในราชการบริหารส่วนกลาง จังหวัด ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์การของรัฐบาล ตลอดจนวัดในพระพุทธศาสนาด้วย^๖

การเปรียบเทียบ - นิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชนก็เหมือนกับนิติบุคคลในทางกฎหมายเอกชน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย เพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ทำนองเดียวกับบุคคลธรรมดา และให้สามารถแสดงเจตนาได้ด้วยโดยผ่านทางผู้แทนของนิติบุคคลและนิติบุคคลจะมีสิทธิเท่าที่กฎหมายกำหนดให้เท่านั้น ซึ่งในทางทฤษฎีนั้นการที่นำแนวความคิดนิติบุคคลในทางกฎหมายเอกชนมาใช้โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นนิติบุคคลก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการกระจายการบริหาร เพื่อจัดการบริการสาธารณะของรัฐ โดยอาจเป็นการกระจายอำนาจทางด้านพื้นที่ ซึ่งได้แก่การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิคการให้บริการ เช่น การมอบหมายให้รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชนจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น ทั้งนี้ นิติบุคคลในกฎหมายมหาชนจะกำหนดให้มีระบบบริหารและการงบประมาณที่คล่องตัวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด แต่อย่างไรก็ตามการกระจายอำนาจดังกล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวจะเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน และไม่ใช้ให้ถือครองสิทธิหรือมีกองทรัพย์สิน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะร่วมกัน

แนวความคิดในการจัดองค์กรของรัฐเพื่อจัดทำบริการสาธารณะนี้ หากพิจารณาในทางรัฐประศาสนศาสตร์แล้ว จะมองว่าในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น จะต้องมีการจัดองค์กร ซึ่งในทางทฤษฎีเรียกว่า “องค์การสาธารณะ” หรือมีการจัดหน่วยงานของรัฐบาล ที่จะเป็นระบบประสานการกระทำของกลุ่มความร่วมมือ โดยมีเป้าหมายเพื่อบริการสาธารณะมีจุดมุ่งหมายและมีลักษณะต่อเนื่องทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายของประเทศอันเป็นส่วนรวม และภายในระบบย่อยมีสมาชิก มีหัวหน้าและฝ่ายบริหาร มีกฎเกณฑ์ มีการจัดโครงสร้างองค์กรขึ้น มีการแบ่ง

^๖ ประยูร กาญจนดุล, คำบรรยายกฎหมายปกครอง, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๓๕), หน้า ๑๒๕-๑๔๑.

งานกันทำระหว่างสมาชิก และมีการกำหนดลำดับชั้นของอำนาจ” ซึ่งโดยนัยนี้ก็จะเห็นความต่อเนื่องสัมพันธ์กันขององค์กรภาครัฐทั้งระบบ โดยการจัดแบ่งส่วนราชการให้มีหน่วยงานแยกออกอย่างไร้ความสัมพันธกันมากนักน้อยเพียงใด ย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารราชการแผ่นดินโดยรวม

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันนั้น ได้กำหนดให้กรมเป็นนิติบุคคลมาโดยตลอด สาเหตุที่ในกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยกำหนดให้กระทรวง ทบวง และกรมเป็นนิติบุคคลมาตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕ น่าจะมีความเป็นมาเนื่องจากแต่เดิมนั้นแนวความคิดทางด้านกฎหมายมหาชนในประเทศไทยยังไม่มีชัดเจนดังจะเห็นได้จากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือแม้แต่คำพิพากษากฎีกาในระยะแรกๆ เอง เมื่อมีประเด็นวินิจฉัยถึงอำนาจในการฟ้องร้องหรือการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการมักจะอ้างความเป็นนิติบุคคลของทบวงการเมืองจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ ก่อนการแก้ไขในปี ๒๕๓๕^๔ ซึ่งหลังจากนั้นแล้ว บทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กล่าวถึงทบวงการเมืองในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อไป อันเป็นการแยกนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนออกไปจากกฎหมายเอกชน^๕

^๔พิทยา บวรวัฒนา, ทฤษฎีองค์การสาธารณะ, (กรุงเทพ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๖, ๒๕๔๖), หน้า ๒-๖.

^๕ เช่น กรมประชาสัมพันธ์เป็นนิติบุคคล ต้องมีสิทธิและหน้าที่ตาม “ขอวัตถุที่ประสงค์” ตามที่บัญญัติไว้ - บันทึก เรื่อง การตีความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ (คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) - เรื่อง เสร็จที่ ๒/๒๕๐๑)

^๖โปรดดู วารสารกฎหมายปกครอง เล่ม ๖ ตอน ๒, พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งได้นำเสนอประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับแนวความคิดความเป็นนิติบุคคลของรัฐค่อนข้างครบถ้วน โดยมีการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กระทรวง ทบวง และกรมเป็นนิติบุคคล รวมทั้งตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

๑.๒ สภาพนิติบุคคลของกรม

การปฏิรูประบบราชการที่เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๕ ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจของกระทรวงและกรมใหม่ แต่ก็ได้กระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อสร้างความคุ้นเคยและการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างราชการเสียก่อนซึ่งในขณะนั้นได้ทำการทบทวนความซ้ำซ้อนของภารกิจและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ และได้ริเริ่มการแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านนโยบายหรือยุทธศาสตร์และงานด้านปฏิบัติงานเพื่อลดขั้นตอนสายการบังคับบัญชา สร้างการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และส่งเสริมการสั่งการและการกระจายการตัดสินใจสู่ระดับปฏิบัติ

ทางด้านโครงสร้างนั้น ได้จัดส่วนราชการที่ปฏิบัติงานสัมพันธ์กันรวมไว้เป็นกลุ่มงานเดียวกัน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปรับระบบการทำงานในรูปกลุ่มภารกิจเพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนงานที่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนราชการใหม่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้มีกระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง จำนวน ๒๐ กระทรวง^{๑๐}

อย่างไรก็ตาม กระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวงตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังคงมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เช่นเดิม และในแต่ละกระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวงมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม โดยกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมดังกล่าวก็มีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกันตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และปรากฏว่ามีกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม จำนวนทั้งสิ้น ๘๓ กรม

ในการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี ๒๕๔๕ ยังมีประเด็นสำคัญที่ควรกล่าวถึงอีกสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง การจัดตั้งส่วนราชการเพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใดโดยเฉพาะ ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรม แต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดี

^{๑๐}พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ (มาตรา ๕)

(มาตรา ๑๘ วรรคสี่) และประการที่สอง ได้จัดให้มีการบริหารงานในระบบราชการรูปแบบ “กลุ่มภารกิจ” (มาตรา ๒๑)

การจัดตั้งส่วนราชการเพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใดโดยเฉพาะซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรม แต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดี

มาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งส่วนราชการประเภทนี้ไว้ดังนี้

๑. เพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใดโดยเฉพาะ

๒. ไม่มีฐานะเป็นกรม เมื่อไม่มีฐานะเป็นกรม ย่อมไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๓. การจัดตั้งส่วนราชการดังกล่าวให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่จะกระทำได้ในกรณีเป็นการยุบ รวม หรือโอนกรมในกระทรวงใดมาจัดตั้งเป็นส่วนราชการดังกล่าวในกระทรวงนั้นหรือกระทรวงอื่น และต้องไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น

๔. ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบในร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการดังกล่าวในกระทรวงใด ให้นายกรัฐมนตรีส่งร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตราดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่ามีความประสงค์ที่จะให้มีการจัดตั้งส่วนราชการเพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใดโดยเฉพาะโดยไม่มีฐานะเป็นกรม และเมื่อไม่มีฐานะเป็นกรมก็ย่อมไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอยู่ในตัว อันเป็นแนวคิดที่จะให้มีการจัดตั้งส่วนราชการได้ง่ายขึ้นนั่นเอง

สำหรับส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้แก่ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวกำหนดให้ยุบกรมวิเทศสหการ กระทรวง

การต่างประเทศ และจัดตั้งเป็นสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ มีฐานะเป็นส่วนราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และให้มีผู้อำนวยการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคล การดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณและทรัพย์สิน การจัดทำนิติกรรมสัญญา การดำเนินคดีหรือการดำเนินการอื่นใดของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับอธิบดี โดยกระทำในนามของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ โดยอยู่ภายใต้การกำกับกับการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

นอกจากนั้น ส่วนราชการซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใด โดยเฉพาะที่ไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดี อีกส่วนราชการหนึ่งก็คือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพียงแต่กรณีนี้ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการ ก.พ.ร. ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำหรับการแบ่งส่วนราชการภายในของส่วนราชการดังกล่าวนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ว่าเมื่อมิได้มีฐานะเป็นกรม การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานดังกล่าวจึงไม่ต้องกระทำโดยการออกกฎกระทรวง แต่การแบ่งส่วนราชการของส่วนราชการดังกล่าวย่อมสามารถดำเนินการแบ่งส่วนราชการได้โดยจัดทำเป็นประกาศของกระทรวง (เรื่องเสร็จที่ ๙๙๕/๒๕๔๗)

กลุ่มภารกิจ

กลุ่มภารกิจเป็นการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขการกระจายตัวของอำนาจหน้าที่ของกรม การกำหนดให้มี “กลุ่มภารกิจ” เป็นไปตามมาตรา ๒๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยภายในกระทรวงจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรมตั้งแต่สองส่วน

ราชการขึ้นไปอยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ โดยให้แต่ละกลุ่มภารกิจมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจรับผิดชอบราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น โดยปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงหรือขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และในกรณีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อปลัดกระทรวงตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

การที่รายงานการศึกษานี้หยิบยก “ส่วนราชการที่ไม่มีฐานะเป็นกรม” และ “กลุ่มภารกิจ” มาพิจารณาด้วยนี้ ก็เพราะว่าเป็นแนวความคิดที่จะให้มีการบูรณาการงานที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในการบริหารราชการแผ่นดินหรือมีการส่งต่อภารกิจกัน ซึ่งรูปแบบของกลุ่มภารกิจตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ นี้ จะสังเกตได้ว่า กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นนิติบุคคล การปฏิบัติราชการในกลุ่มภารกิจเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในจุดนี้เองย่อมแสดงให้เห็นว่า การบริหารราชการแผ่นดินเพื่อจัดทำบริการสาธารณะที่เป็นอำนาจของรัฐโดยไม่ได้กำหนดสภาพนิติบุคคลนั้น ย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะให้งานสัมพันธ์กัน และสามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันและมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรง เพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานการปฏิบัติงานได้

โดยสรุปแล้ว แม้จะมีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ใหม่เมื่อปี ๒๕๔๕ เพื่อนำภารกิจของรัฐที่ใกล้เคียงกันมาไว้ในหน่วยงานเดียวกัน และมีการจัดตั้งกลุ่มภารกิจที่จะเป็นรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่กระทรวง ทบวง กรม ก็ยังคงมีสภาพเป็นนิติบุคคล และสำหรับกลุ่มภารกิจนั้น แม้ไม่ได้เป็นนิติบุคคล และในทางปฏิบัติเมื่อเริ่มต้นยังคงมีปัญหาอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงปัญหาในการทำความเข้าใจเนื่องจากภายใต้กลุ่มภารกิจที่ประกอบไปด้วยกรม นั้น กรมยังคงเป็นนิติบุคคลอยู่ เช่น จะมอบอำนาจอย่างไร สั่งปฏิบัติราชการแทนอย่างไร หรืออำนาจอนุมัติการลาเป็นของผู้ใด ดังปรากฏจากข้อหารือของส่วนราชการที่หารือต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับปัญหาสถานะของกลุ่มภารกิจ^{๑๑} กลุ่มภารกิจจึงเป็นข้อเท็จจริงอันหนึ่งที่แสดงว่าหน่วยการบริหารราชการแผ่นดินอาจไม่กำหนดให้เป็นนิติบุคคลก็ได้

^{๑๑}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางปฏิบัติของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (เรื่องเสร็จที่ ๓/๒๕๔๖)

๒. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน

การที่ส่วนราชการระดับกรมมีสภาพเป็นนิติบุคคล เมื่อประมวลปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแล้ว พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

๒.๑ ผลกระทบต่อภารกิจของรัฐ

รัฐมีหน้าที่อย่างกว้างขวางในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะและการให้บริการแก่ประชาชน ภารกิจของรัฐย่อมครอบคลุมกิจการทุกกิจการที่เกิดขึ้นในประเทศและที่มีผลกระทบต่อประเทศ การดำเนินการของรัฐในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเริ่มมาจากการวางนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ที่ซับซ้อนหลายระดับและจำเป็นต้องมอบหมายให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งเป็นองคาพยพของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐไปดำเนินการ ทางด้านกิจการของรัฐมีปัญหา ดังนี้

(๑) ความเข้าใจผิดว่าส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีการดำเนินการต่างแยกจากกันเป็นแต่ละองค์กร ทั้งที่ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าทุกส่วนราชการย่อมมีหน้าที่ร่วมกันในการรักษาประโยชน์สาธารณะการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ (กรม) ไว้เป็นเพียงเพื่อให้ทราบขอบเขตอำนาจหน้าที่แต่ไม่ใช่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่นที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่น

ตัวอย่าง

บันทึก เรื่อง อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษา “หนองหาน” จังหวัดสกลนคร คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) – เรื่องเสร็จที่ ๑๔/๒๕๓๓)

ปัญหาที่หารือมีว่า ส่วนราชการใดในระหว่างกรมประมงและกรมการปกครองควรมีหน้าที่ดูแลที่ดินบริเวณ “หนองหาน” จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่กำหนดให้เป็นเขตหวงห้ามที่ดินเพื่อประโยชน์ในการบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พุทธศักราช ๒๔๘๔ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าเป็นหน้าที่ทั้งของกรมประมงและนายอำเภอแห่งท้องที่ ซึ่งต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการดูแลรักษา

ด้วยกันตามขอบเขตและความมุ่งหมายของบทบัญญัติของกฎหมายที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบอยู่

จากความเห็นดังกล่าวนี้ก็จะเห็นได้ว่าการดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องย่อมมีหน้าที่ร่วมกันที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ

(๒) ความเข้าใจผิดว่าเมื่อไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ ย่อมไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานตน จึงเกิดปัญหาช่องว่างในภารกิจที่มีได้ระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด ทำให้ภารกิจของรัฐในเรื่องนั้นไม่มีผู้รับผิดชอบดำเนินการ เพราะเกินขอบเขตวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น

(๓) ปัญหาการไม่มองภาพรวมของกิจการของรัฐซึ่งกระทบไปถึงการปฏิบัติงานของกรมเองด้วย

ตัวอย่าง

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ทหารือปัญหาข้อกฎหมายในการแต่งตั้งสัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ (คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) - เรื่องเสร็จที่ ๔๑๑/๒๕๔๘)

เรื่องนี้เป็นทหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะแต่งตั้งข้าราชการกรมประมงซึ่งมิได้เป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภา ให้ปฏิบัติหน้าที่สัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้หรือไม่เพียงใด ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑๐ เห็นว่า กระทำได้ เนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้ดุลพินิจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวที่จะใช้อำนาจแต่งตั้งบุคคลใด ๆ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์ ให้ปฏิบัติหน้าที่สัตวแพทย์แม้จะมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ตาม

ข้อหารือดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้หารือไม่ได้มองอำนาจหน้าที่ของรัฐเป็นองค์รวม ซึ่งเพียงแต่เมื่อจะต้องมีการปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องไปอยู่ภายใต้สภาผู้ประกอบวิชาชีพที่เป็นนิติบุคคลอีกหน่วยหนึ่ง

- บันทึก เรื่อง ปัญหาการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โอนที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในท้องที่อำเภอโขงเจียม จังหวัด อุบลราชธานีให้แก่กรมป่าไม้ พ.ศ. (การโอนทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๒๙๖ ให้แก่กรมป่าไม้) - คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) - เรื่องเสร็จที่ ๓๕๖/๒๕๒๘)

ปัญหาการดูแลรักษากรมป่าไม้ โดยปรากฏว่า มีทางหลวงตัดผ่าน อุทยานแห่งชาติ แต่เนื่องจากมีผู้ใช้เส้นทางเข้าไปบุกรุกทำลายป่า กรมทางหลวงจึงขอ ผนวกที่ดินที่เป็นทางหลวงนี้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ กรมป่าไม้เข้าไปดำเนินการตามกฎหมายอุทยานแห่งชาติได้ จึงมีการเสนอว่าจะต้อง ออกพระราชบัญญัติโอนทางหลวงนี้ให้กับกรมป่าไม้เสียก่อน คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่าน่าจะไม่มีเหตุผล เพราะการป้องกันและ รักษาทรัพยากรป่าไม้ อาจแก้ได้ด้วยวิธีการทางบริหารระหว่างกรมทางหลวงและกรม ป่าไม้ ซึ่งความเป็นมาของข้อหารือนี้ ก็เนื่องมาจากความเข้าใจผิดของส่วนราชการว่า การที่ส่วนราชการใดมีอำนาจหน้าที่รักษาที่ดินนั้น ที่ดินนั้นต้องตกเป็นของส่วนราชการ นั้นด้วย และเข้าใจว่าเมื่อส่วนราชการหนึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาแล้ว ส่วนราชการอื่นไม่มี อำนาจดูแลได้อีก ซึ่งความเป็นนิติบุคคลของกรมนั้นทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเข้าใจผิด ไปถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐด้วย^{๑๒}

๒.๒ ผลกระทบต่อการบริหารงานในด้านการเงิน ทรัพย์สิน และ บุคลากร

งบประมาณ ทรัพย์สิน และบุคลากรเป็นของรัฐโดยรวมทั้งสิ้น เพียงแต่รัฐจัดสรรให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปใช้เพื่อให้การปฏิบัติงานของรัฐมี ผู้กระทำการแทนให้เกิดผลสำเร็จ แต่มิได้หมายความว่าส่วนราชการจะมีอำนาจอิสระใน ฐานะเป็นนิติบุคคลที่จะจัดการสิ่งเหล่านั้นแยกจากกันโดยสิ้นเชิง จึงมีปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลมีสิทธิปฏิเสธการนำเงิน ทรัพย์สิน และบุคลากร

^{๑๒} ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องจากกรมเป็น นิติบุคคลนี้ ยังมีตัวอย่างปรากฏจากข้อหารือเรื่องอื่นอีก เช่น บันทึกสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา เรื่อง การส่งเอกสารหลักฐานในการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหงษ์เจริญ (คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) - เรื่องเสร็จที่ ๕๑๙/๒๕๔๘)

ไปให้ส่วนราชการอื่นนำไปใช้ได้ และไม่อาจใช้การบริหารจัดการเพื่อโอนเงิน ทรัพย์สิน และบุคลากรไปเป็นของส่วนราชการอื่น เพื่อเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบนอกจากใช้อำนาจตามกฎหมาย และมีปัญหาในการเช่าหรือยืมใช้ทรัพย์สินระหว่างกัน

๒.๓ ผลกระทบต่อการจัดองค์กร

เมื่อกรมมีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับกระทรวง ทำให้กรมเป็นอิสระในการบริหารราชการเช่นเดียวกับกระทรวง เพราะมีอำนาจหน้าที่ในทางกฎหมายที่จะดำเนินการได้เองในหลายกรณี ซึ่งเป็นอุปสรรคของการบริหารแบบยุทธศาสตร์กระทรวง โดยกระทรวงไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะดำเนินการในลักษณะเป็นการสั่งการเพื่อให้กรมปฏิบัติหน้าที่นอกขอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยชัดแจ้งแล้วได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายแห่งนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ในการบริหารประเทศด้วย

๒.๔ ผลกระทบในทางคดี

ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อติดตามทรัพย์สินของทางราชการ โดยส่วนราชการที่อยู่เหนือขึ้นไปไม่อาจดำเนินการได้

ตัวอย่าง

บันทึก เรื่อง การฟ้องให้ข้าราชการรับผิดในทางแพ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) - เรื่องเสร็จที่ ๕๔/๒๕๐๐)
การฟ้องคดีแพ่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเงินฐานละเมิดในกรณีที่ทรัพย์สินของหลวงสูญหายหรือข้าราชการทุจริตต่อหน้าที่ยักยอกเงินของทางราชการนั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามนัยมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อกระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินของกระทรวงหรือมีหน้าที่ใช้จ่ายเงินของกระทรวงหรือกรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ และกระทรวงหรือกรมนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามความหมายของมาตรา ๗๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว กระทรวงหรือกรมนั้นชอบที่จะเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งเสียเอง เพราะเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่โดยตรง สำนักงานปลัดกระทรวง (กระทรวง) จึงไม่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีกรณีดังกล่าวได้

ส่วนการฟ้องร้องระหว่างส่วนราชการด้วยกันยังมีปัญหาในการดำเนินคดีไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจฟ้องคดีว่าเป็นของส่วนราชการใด และปัญหาการฟ้องร้องเรื่องอำนาจหน้าที่และทรัพย์สินระหว่างส่วนราชการด้วยกัน แม้ในปัจจุบันจะมีการแก้ปัญหาด้วยการมีมติคณะรัฐมนตรีห้ามฟ้องก็ตาม

บทที่ ๒

การเปรียบเทียบประเด็นข้อกฎหมายในกรณีที่กรมเป็นนิติบุคคล และกรมไม่เป็นนิติบุคคล

การศึกษาในส่วนที่ ๑ ข้างต้น ทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาของระบบการบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายปัจจุบัน ซึ่งหากจะได้ยกเลิกสภาพความเป็นนิติบุคคลของกรมลงแล้ว จะมีประเด็นกฎหมายที่สมควรพิจารณาเปรียบเทียบทั้งทางด้านภารกิจของรัฐ ทรัพย์สิน การเงิน บุคลากร การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน การรักษาราชการแทน และการดำเนินการในทางคดี จากการที่กรมเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

๑. กรณีที่กรมเป็นนิติบุคคลตามหลักการของกฎหมายปัจจุบัน

๑.๑ ด้านภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน

ภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ และการจัดองค์กร

กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น (มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

อธิบดี

อธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการภายในกรม ตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และรับผิดชอบตามมาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

(๑) วางแผนและประสานกิจกรรมให้มีการใช้ทรัพยากรของส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และบรรลุเป้าหมายของกระทรวง

(๒) ปฏิบัติราชการของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง

(๓) ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว ให้ค้ำนึ่งถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย

การปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังต่อไปนี้

(๑) รองอธิบดี และผู้ช่วยอธิบดี

(๒) ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด

การปฏิบัติงานภายในกองนั้น ยังอาจมีการมอบอำนาจโดยผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ให้ข้าราชการในกองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากองหรือส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการมอบอำนาจจะเป็นไปตามมาตรา ๓๘ ถึงมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติราชการแทนหรือการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ ดังกล่าวนี้นี้เป็นการกำหนดให้มอบอำนาจแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในกรมหรือกระทรวงเดียวกัน การมอบอำนาจต่างกรมหรือกระทรวงตามกฎหมายปัจจุบันนี้กระทำไม่ได้^{๑๓}

^{๑๓}บันทึก เรื่อง การมอบหมายให้ผู้ได้รับคำสั่งช่วยปฏิบัติราชการต่างกรมปฏิบัติราชการแทน (คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๕) - เรื่องเสร็จที่ ๑๒/๒๕๔๓)

การรักษาราชการแทน

(๑) ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีเป็นผู้รักษาราชการแทน

(๒) ถ้ามีรองอธิบดีหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองอธิบดีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

(๓) ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไปคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

(๔) ถ้านายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบการปฏิบัติราชการในกรม นั้น นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดีหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

(๕) ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้อธิบดีจะแต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

หลักเกณฑ์ในการรักษาราชการแทนเป็นไปตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๑.๒ ด้านทรัพย์สิน

ที่ราชพัสดุ

ทรัพย์สินที่เป็นที่ราชพัสดุ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ (มาตรา ๕)

การจัดทำงบประมาณและการบริหารงบประมาณ

กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับงบประมาณ

-พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ กำหนดให้อธิบดีในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณ รับผิดชอบงานงบประมาณของกรม

-ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖

ระเบียบนี้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการ (อธิบดี) มีหน้าที่จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งการรายงานผลและการจัดสรรงบประมาณ ตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบและวิธีการจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ โดยมีการมอบอำนาจให้ส่วนราชการสามารถบริหารงบประมาณให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่กำหนดไว้ และรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการติดตาม รายงานผล เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณภายในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้

ระเบียบเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๙

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๒๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๙

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗

ระเบียบทั้งหมดนี้กำหนดให้ “ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ” เป็นผู้บริหารและดำเนินการ

อำนาจในการสั่งซื้อและสั่งจ้าง

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การซื้อหรือการจ้างการพัสดุตามระเบียบดังกล่าวมีกระบวนการดำเนินการผ่านทาง “หัวหน้าส่วนราชการ” หรือปลัดกระทรวง หรือรัฐมนตรี ตามแต่กรณีและวงเงิน

ตามระเบียบข้างต้นกำหนดความหมายของคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการ” (ข้อ ๕) ไว้ว่า “สำหรับราชการส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นนิติบุคคล” ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีการกล่าวถึงนิติบุคคลของกรมอยู่

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่พัสดุจะจัดทำรายงานเสนอหัวหน้าส่วนราชการ และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ที่จำเป็นในการซื้อหรือจ้าง และหัวหน้าส่วนราชการจะเป็นผู้อนุมัติสั่งการกระบวนการต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ยังกำหนดถึงสภาพนิติบุคคลของกรมอยู่

๑.๓ ด้านบุคลากร

การบรรจุและแต่งตั้ง

อธิบดีมีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนระดับ ๑ ถึงระดับ ๘ โดยการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนระดับ ๘ นั้น อธิบดีจะเป็นผู้เสนอบุคคลที่เห็นว่าเหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อให้ปลัดกระทรวงเห็นชอบก่อน สำหรับแนวทางการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการเป็นไปตามมาตรา ๔๖ ถึง ๕๒ และมาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

การเลื่อนขั้นเงินเดือน

อธิบดีมีอำนาจในการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๘ ลงมา ตามแนวทางพิจารณาในมาตรา ๗๑ ถึง ๗๔ และมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

การดำเนินการทางวินัย

กรณีความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง อธิบดีมีอำนาจพิจารณาความผิดวินัยและกำหนดโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในสังกัด ส่วนกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและสั่งลงโทษข้าราชการระดับ ๘ ลงมาที่กระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงตามมติของ อ.ก.พ. กระทรวง และหรือมติของ อ.ก.พ. กรม แล้วแต่กรณี

การลาของข้าราชการ

ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕

การลาของข้าราชการไม่ว่าจะเป็นการลาป่วย การลาคลอดบุตร การลากิจส่วนตัว การลาพักผ่อน การลาอุปสมบทหรือการลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ การลาเข้ารับการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย

การลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ หรือการลาติดตามคู่สมรส ผู้ลาจะต้องยื่นใบลาต่อผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออนุญาต ซึ่งได้แก่หัวหน้าส่วนราชการตามตารางที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบ (ข้อ ๘) ทั้งนี้ การเสนอหรือจัดส่งใบลาต้องเสนอหรือจัดส่งต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาต

๑.๕ การดำเนินการในทางคดี

การฟ้องคดีแพ่งต้องเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลตามที่มาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเองก็ได้วินิจฉัยไว้สอดคล้องกับหลักกฎหมายดังกล่าว กล่าวคือ การฟ้องคดีแพ่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ฐานละเมิดในกรณีที่ทรัพย์สินของหลวงสูญหายหรือข้าราชการทุจริตต่อหน้าที่ที่ยกยอกเงินของทางราชการนั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามนัยมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อกระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินของกระทรวงหรือมีหน้าที่ใช้จ่ายเงินของกระทรวงหรือกรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ และกระทรวงหรือกรมนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามความหมายของมาตรา ๗๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว กระทรวงหรือกรมนั้นชอบที่จะเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งเสียเอง เพราะเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่โดยตรง^{๑๔}

๒. กรณีที่กรมไม่เป็นนิติบุคคล

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการนำมาจากหลักการที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ซึ่งไม่ได้กำหนดให้กรมเป็นนิติบุคคล และกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการไว้ดังนี้

๒.๑ ด้านภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน

ภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ และการจัดองค์กร

กรมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม) และการแบ่งส่วนราชการภายในกรม ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของ

^{๑๔}บันทึก เรื่อง การฟ้องให้ข้าราชการรับผิดชอบในทางแพ่ง (กรรมการร่างกฎหมาย (กองที่ ๕) เรื่องเสร็จที่ ๕๔/๒๕๐๐)

แต่ละส่วนราชการตามที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องระบุภาระหน้าที่ไว้ด้วย และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม)

อธิบดี

อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการที่ปฏิบัติราชการในส่วนราชการนั้น และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายและตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดกลุ่มภารกิจ (ร่างมาตรา ๓๒)

ผู้มีอำนาจกระทำการแทนในนามของกรม

ร่างมาตรา ๒๖ สำหรับส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีที่ไม่เป็นนิติบุคคล

ร่างมาตรา ๓๔ สำหรับส่วนราชการในกระทรวงที่ไม่เป็นนิติบุคคล
มาตรา ๓๖ วรรคห้า สำหรับส่วนราชการในทบวงที่ไม่เป็นนิติบุคคล (โดยอนุโลมใช้ร่างมาตรา ๓๔) รายละเอียดดังกล่าวนี้โปรดดูจากภาคผนวก ๑

การปฏิบัติราชการแทน

เป็นไปตามร่างมาตรา ๔๐ ซึ่งสรุปวิธีการได้ดังนี้

(๑) อธิบดีอาจมอบอำนาจให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันนั้นหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้

(๒) เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และถ้าผู้มอบอำนาจมิได้กำหนดข้อจำกัดการมอบอาจไว้เป็นอย่างอื่น ผู้รับมอบอำนาจอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ เว้นแต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๓) การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ หรือโดยวิธีอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๔) คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในระดับสูงขึ้นหรือรองลงมา ตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดี และดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

การรักษาราชการแทน

เป็นไปตามร่างมาตรา ๔๘ บัญญัติไว้แต่เพียงว่าให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และระเบียบดังกล่าวอาจกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงมารักษาราชการแทนในตำแหน่งที่ต่ำกว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับเดียวกันรักษาราชการแทน หรือให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองลงมา รักษาราชการแทนในตำแหน่งที่สูงกว่าก็ได้

๒.๒ ด้านทรัพย์สินและงบประมาณ

ด้านทรัพย์สินและงบประมาณจะเป็นไปตามกฎหมายวิธีการงบประมาณที่จะแก้ไขขึ้นใหม่ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับการจัดทำและบริหารงบประมาณ ก็ยังคงเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ

๒.๓ ด้านบุคลากร

ตำแหน่งและอัตรากำลังของบุคลากรที่จะพึงมีในส่วนราชการระดับกรมแต่ละแห่ง ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นกำหนดภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสอง และร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม) และการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของบุคลากรต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือคณะกรรมการกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการประเภทอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสาม และร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม)

สำหรับการบรรจุและแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน และการดำเนินการทางวินัยนั้น จะเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ที่จะมีการแก้ไขใหม่ แต่ก็ยังเป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานนั้นที่จะพิจารณา

๒.๔ การดำเนินการในทางคดี

การดำเนินการในทางคดีในกรณีที่กรมไม่เป็นนิติบุคคล สรุปลักษณะ
ได้ ดังนี้

(๑) ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่
กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๖ วรรคสอง มีอำนาจกระทำการในนามสำนักนายกรัฐมนตรี
ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

(๒) ส่วนราชการในกระทรวง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้
ในร่างมาตรา ๓๔ วรรคสอง มีอำนาจกระทำการในนามกระทรวงได้ตามเงื่อนไข
ที่กำหนดไว้

(๓) กรณีของทบวงให้นำความในร่างมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

นอกจากนั้น ร่างมาตรา ๔๐ วรรคสี่ ยังได้กำหนดเป็นการรองรับ
กรณีการมอบอำนาจให้ฟ้องคดีและดำเนินคดีไว้ด้วย โดยคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มี
การมอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ตารางเปรียบเทียบ

การปฏิบัติราชการกรณีกรมเป็นนิติบุคคลและกรณีที่กรมไม่เป็นนิติบุคคล

	กรมเป็นนิติบุคคล	กรมไม่เป็นนิติบุคคล
ด้านภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการ แทน และการรักษา ราชการแทน	ภารกิจ อำนาจหน้าที่และ การจัดองค์กรเป็นไปตาม กฎหมายหรือกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาใน การสั่งและปฏิบัติราชการ การมอบอำนาจให้ปฏิบัติ ราชการแทนและการรักษา ราชการแทนเป็นไปตาม สายการบังคับบัญชา	ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และ การจัดองค์กรเป็นไปตาม กฎหมายหรือกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อธิบดียังคงเป็นผู้บังคับบัญชา ในการสั่งและปฏิบัติราชการ และมีอำนาจและดุลพินิจใน การกำหนดตำแหน่งและอัตรา กำลังตามความเหมาะสมของ ภาระหน้าที่และงบประมาณ ที่ได้รับ การมอบอำนาจให้ ปฏิบัติราชการแทนกระทำได้ อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจ มอบอำนาจให้ข้าราชการ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วน ราชการเดียวกันหรือส่วน ราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการ จังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการ แทนก็ได้ ส่วนการรักษา ราชการแทนจะเป็นไปตาม ระเบียบที่คณะรัฐมนตรี กำหนด
ด้านทรัพย์สินและ งบประมาณ	ทั้งกฎหมายและระเบียบที่ เกี่ยวข้องให้ดำเนินการและ บริหารโดยหัวหน้าส่วน ราชการเจ้าของงบประมาณ	บริหารงบประมาณโดยผู้บังคับ บัญชาในระดับกรมที่จะเป็น ผู้ตัดสินใจ และทำความเข้าใจ ทรัพย์สินในระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

	กรมเป็นนิติบุคคล	กรมไม่เป็นนิติบุคคล
ด้านบุคลากร	การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อน ขั้นเงินเดือน การดำเนินการ ทางวินัย ตลอดจนการสั่ง อนุญาตในเรื่องการลา เป็น อำนาจของหัวหน้าส่วน ราชการ ซึ่งได้แก่อธิบดีหรือ ผู้ดำรงตำแหน่ง ตามที่ กฎหมายกำหนดซึ่งเป็นไป ตามสายการบังคับบัญชา	การดำเนินการทางด้าน บุคลากรยังคงเป็นอำนาจของ ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรม และดำเนินการตามสายการ บังคับบัญชา
ด้านการดำเนินการ ในทางคดี	ตามกฎหมายกำหนดให้ กระทรวงหรือกรม ซึ่งเป็น นิติบุคคลตามกฎหมายมีสิทธิ หรือหน้าที่ในการฟ้องคดีแพ่ง ส่วนผู้ฟ้องคดียอมเป็น หัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ ได้แก่ ปลัดกระทรวงหรือ อธิบดี หรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากบุคคลดังกล่าว	กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้มี อำนาจกระทำการในนาม สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และคณะรัฐมนตรี อาจกำหนดเกี่ยวกับการ มอบอำนาจหรือผู้รับมอบ อำนาจต้องปฏิบัติก็ได้ด้วย

บทที่ ๓

ผลจากการปรับเปลี่ยนให้ส่วนราชการระดับกรมไม่เป็นนิติบุคคล

การปรับเปลี่ยนให้ส่วนราชการระดับกรมไม่เป็นนิติบุคคลจะเป็นผลให้การจัดองค์การของรัฐบาลในการจัดทำบริการสาธารณะมีความอ่อนตัวลงจากระบบปัจจุบันที่วางอยู่บนระบบของหน้าที่ (Functional Structure) อย่างเคร่งครัด และจะสอดคล้องกับความเป็นจริงด้วยว่า การจัดให้มีนิติบุคคลในหน่วยงานภาครัฐนั้นเป็นเทคนิคในการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของรัฐบาลเท่านั้น มิใช่แต่ละหน่วยงานจะแยกปฏิบัติงานเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน หน่วยงานของรัฐย่อมจะต้องมีความเชื่อมต่อกันในการปฏิบัติงานและมีความสัมพันธ์กัน โดยไม่อาจแยกนิติบุคคลหนึ่งออกจากนิติบุคคลหนึ่งได้ และทั้งหมดนี้ถือเป็นหน่วยการปกครองประเทศ หรือที่เราเรียกว่า “ระบบราชการ”

การที่ส่วนราชการมีอำนาจปฏิบัติงานได้ ก็เนื่องจากมีกฎหมายให้อำนาจที่จะดำเนินการเรื่องใด ๆ นั้น ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าอำนาจต่าง ๆ ของส่วนราชการเกิดจากกฎหมายบัญญัติมิใช่เกิดจากความเป็นนิติบุคคล เพราะถ้ากฎหมายมิได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ ส่วนราชการก็จะปฏิบัติงานใดที่เป็นกิจการของรัฐไม่ได้ แม้ว่าจะเป็นนิติบุคคลก็ตาม

ดังนั้น แม้จะลดความเป็นนิติบุคคลแต่อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการระดับกรมก็จะมิได้หายไปแต่อย่างใด ส่วนราชการยังคงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมีอำนาจบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเช่นเดิม และแม้จะไม่เป็นนิติบุคคล ก็ไม่ได้หมายความว่าสภาพของกรมไม่มีอยู่ ซึ่งย่อมเป็นไปได้ว่ารัฐจะไม่มีองค์การในระดัที่จะเป็นส่วนที่น่านโยบายไปปฏิบัติ แต่การกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น จะไม่ได้หมายถึงการกำหนดขอบวัตถุประสงค์ขององค์กรตามความคิดของนิติบุคคลในกฎหมายเอกชน แต่จะเป็นการกำหนดหน้าที่ (function) ในทางกฎหมายมหาชน เพื่อให้ทราบถึงการแบ่งงานตามความชำนาญของแต่ละองค์การ อันยังคงเป็นความจำเป็นสำหรับระบบราชการขนาดใหญ่ดังเช่นปัจจุบันนี้ ที่ยังจำเป็นที่จะต้องระบุถึงหน้าที่ไว้ด้วย เพื่อการบริหารจัดการและสร้างความเชี่ยวชาญแก่บุคลากร และให้บริการและการติดต่อของประชาชนผู้ขอรับบริการที่จะทราบได้

เมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคลแล้ว มีผลทางกฎหมายที่สามารถแยกพิจารณา
ได้ดังนี้

(๑) ด้านภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร การปฏิบัติ
ราชการแทน และการรักษาราชการแทน

การบริหารภายในรูปแบบยุทธศาสตร์ของกระทรวงจะสามารถ
กระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน เพราะ
เมื่อกระทรวงวางแผนการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมสามารถมอบหมายภารกิจให้ส่วน
ราชการใดในกระทรวงเป็นผู้รับไปปฏิบัติได้ โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ
แต่ละกรมเช่นเดิม และถ้ามีภารกิจใหม่เกิดขึ้นก็สามารถจัดส่วนราชการเพื่อรองรับ
ภารกิจนั้นได้ทันที ซึ่งไม่ต้องเป็นส่วนราชการถาวรเช่นปัจจุบัน

นอกจากนี้การบริหารงานแบบบูรณาการสามารถกระทำได้ง่าย
ยิ่งขึ้น เพราะไม่มีข้อจำกัดด้านกฎหมายจากการเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากกัน และ
การแบ่งส่วนงานภายในกรมจะกระทำได้ง่าย โดยคำนึงถึงภารกิจที่รับผิดชอบ ซึ่งใน
กรณีนี้อาจใช้การจัดตั้งเป็นกลุ่มงานตามภารกิจที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย โดยคำสั่ง
ของหัวหน้าส่วนราชการนั้น แต่ถ้างานใดเป็นงานต่อเนื่องที่จำเป็นต้องมีหน่วยงาน
รองรับโดยเฉพาะแต่ละแห่งเป็นส่วนงานภายในก็ได้

นอกจากนี้แล้วจะมีการบูรณาการการปฏิบัติราชการและการใช้
ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจของหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้น ที่ได้
กำหนดให้กระทรวงเป็นกลไกหลักในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติ
ราชการและการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณ โดยรัฐมนตรีรับผิดชอบในการกำหนด
นโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบาย
ที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ (ร่างมาตรา ๒๘
วรรคหนึ่ง)

สำหรับภารกิจและการบังคับบัญชา นั้นจะยังคงเหมือนปัจจุบัน
อันได้แก่ อธิบดี (หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น) ยังคงเป็นผู้บังคับบัญชา
ข้าราชการภายในกรม นั้น และอำนาจหน้าที่ของกรมยังคงต้องกำหนดไว้ในกฎกระทรวง
แต่กระทรวงจะมีส่วนราชการภายในอย่างไรบ้างนั้น จะกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการ
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม)

ส่วนหลักการที่เปลี่ยนแปลงไปจากกฎหมายปัจจุบันก็คือกฎหมายใหม่มอบให้อธิบดีแบ่งส่วนงานภายในกรมให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับภารกิจของแต่ละส่วนราชการตามที่อธิบดีกำหนดได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และต้องระบุภาระหน้าที่ไว้ด้วย (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสามและวรรคสี่) และจะได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับเงินเดือนและค่าจ้างตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อภาระหน้าที่ ตามที่กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานงบประมาณ ร่วมกันกำหนด (ร่างมาตรา ๒๑ ร่างมาตรา ๒๗ และร่างมาตรา ๓๕)

สำหรับการเป็นผู้แทนนิติบุคคลนั้น เมื่อสลายความเป็นนิติบุคคลของกรมลง ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เช่น การดำเนินคดี หรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ มีความจำเป็นต้องมีผู้แทนผู้มีอำนาจกระทำในนามของกรม ซึ่งร่างมาตรา ๓๔ ก็ได้กำหนดไว้แล้ว ดังนี้

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะเป็นผู้รับผิดชอบในทุกกรณี
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสำหรับภารกิจหรือกิจการที่ได้รับ

มอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

- ปลัดกระทรวง สำหรับกิจการทั้งปวงของกระทรวง เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของบุคคลอื่น

- ปลัดกลุ่มภารกิจ สำหรับกิจการทั้งปวงของส่วนราชการเฉพาะที่อยู่ในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- อธิบดี สำหรับกิจการทั้งปวงเฉพาะของส่วนราชการนั้น

- ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน สำหรับภารกิจที่มีการมอบอำนาจ

- ผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะของจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจ

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติราชการในระดับกรม (ที่ไม่เป็นนิติบุคคลแล้ว) อธิบดีก็จะมีคามรับผิดชอบเป็นผู้แทนกระทำการในนามกระทรวงในส่วนภารกิจของกรมโดยผลของกฎหมายมาตรานี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

นอกจากนี้ก็จะสังเกตได้ว่าเนื่องจากการเป็นผู้แทนนิติบุคคลข้างต้นซ้อนกันอยู่ ร่างมาตรา ๔๒ จึงบัญญัติต่อไปว่า การฟ้องคดีในนามส่วนราชการ (กระทรวง) หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน และการที่ส่วนราชการดังกล่าวถูกฟ้อง แม้จะมีได้เป็นไปตามเงื่อนไขของการใช้อำนาจของส่วนราชการตามที่

กฎหมายบัญญัติไว้ก็ตาม แต่ถ้ามุ่งหมายถึงการฟ้องหรือถูกฟ้อง ก็ไม่ทำให้การฟ้องหรือถูกฟ้องคดีนั้นต้องเสียไป และบุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนส่วนราชการโดยตรง อาจร้องขอต่อศาลที่เกี่ยวข้องเพื่อเปลี่ยนตัวผู้ฟ้องหรือผู้ถูกฟ้องได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความที่ใช้กับคดีนั้นก็ได้ ทั้งนี้ เหตุผลที่บัญญัติร่างมาตรา ๔๒ ไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยตรงและรู้ข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นดี ได้เข้ามาเป็นคู่ความแทน

ความเปลี่ยนแปลงในร่างฯ ใหม่ ยังมีทางด้านของการกระจายอำนาจเพื่อลดชั้นตอนไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ตัดสินใจได้เองและทันต่อความต้องการของผู้ขอรับบริการ ร่างได้กำหนดหลักการใหม่ให้สามารถมอบหมายงาน (ปฏิบัติราชการแทน) ได้อย่างกว้างขวาง โดยอาจมอบอำนาจแก่ผู้ดำรงตำแหน่งข้ามกรมหรือกระทรวงได้ (ซึ่งกฎหมายปัจจุบันไม่สามารถกระทำได้ และคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีความเห็นตามกฎหมายปัจจุบันว่ากระทำไม่ได้) และสามารถมอบอำนาจขึ้นหรือลงได้ (ร่างมาตรา ๔๐)

(๒) ด้านทรัพย์สินและงบประมาณ

การใช้ทรัพย์สินและงบประมาณของรัฐ จะเป็นของกระทรวงระบบการเงินจะเชื่อมโยงไปยังกระทรวง การเงินจะเป็นเรื่องของกระทรวงโดยส่วนรวมซึ่งสามารถโอนย้าย เพื่อนำไปใช้ร่วมกันได้ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและการประหยัดรวมทั้งติดตามฟ้องร้องได้ในนามของกระทรวง หรือกระทรวงมอบอำนาจต่อไปยังจุดที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้

ส่วนการจัดทำงบประมาณนั้น จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก เพราะทุกหน่วยงานย่อมต้องมีการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการให้บริการ เพียงแต่อาจมีการบูรณาการในระดับกระทรวงเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพย์สินที่คล่องตัวขึ้น และการติดตามฟ้องร้องคดีในกรณีที่เกิดความเสียหายนั้น ก็จะเป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยเป็นการมองในภาพรวมทรัพย์สินของกระทรวง และการบริหารทรัพย์สินหรือให้บริการก็จะเป็นการผูกพันในระดับกระทรวงแม้จะกระทำโดยหลายกรมก็ตาม

แม้ว่าโดยระบบทรัพย์สินและงบประมาณจะเป็นของกระทรวงก็ตาม แต่ในการปฏิบัติราชการภายในกระทรวงย่อมต้องแยกส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับการแบ่งหน้าที่ให้กรมนำไปปฏิบัติต่อไป ซึ่งในการแบ่งหน้าที่นั้นก็ต้องมีการมอบอำนาจของกระทรวงไปยังกรมเพื่อเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินและใช้งบประมาณเพื่อการ

จัดซื้อจัดจ้างหรือบริหารงานตามหน้าที่ด้วย โดยในการปฏิบัติราชการที่จะเกิดขึ้นจริง ก็ยังคงเป็นไปตามแนวทางตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ต่อไปได้ เพียงแต่จะสามารถดำเนินการร่วมกันได้ง่ายขึ้น

(๓) ด้านบุคลากร

เนื่องจากการบริหารราชการในกรมจะบริหารงานตามภารกิจ และจะมีการแบ่งส่วนงานภายในหรือไม่ก็ได้ แต่ละครมอาจต้องใช้บุคลากรที่มีคุณสมบัติ หรือมีระดับที่แตกต่างกันตามขอบเขตความรับผิดชอบของงานแต่ละด้าน หัวหน้าส่วนราชการที่จะเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดระดับและอัตรากำลังของส่วนราชการของตน เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบในผลของงาน

ทางด้านของบุคลากรนั้น แม้ส่วนราชการระดับกรมไม่เป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม บุคลากรนั้นก็ยังเป็นบุคลากรของภาครัฐ บุคลากรก็ยังคงต้องมีสังกัดตามปกติของสายการบังคับบัญชาตามกฎหมาย มิฉะนั้นแล้วระบบราชการขนาดใหญ่ก็จะสั่งการกันโดยลดหลั่นลงไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงานไม่ได้ เพียงแต่สายการบังคับบัญชาตามแนวความคิดของการปฏิรูประบบราชการสมัยใหม่อาจจะมีน้อยลง มีการมอบอำนาจอย่างกว้างขวางไปยังจุดบริการ เพื่อให้มีการบริการและแก้ปัญหา ณ จุดบริการได้อย่างคล่องตัว

(๔) ด้านการดำเนินการในทางคดี

เมื่อมีการสลายความเป็นนิติบุคคลของกรม การดำเนินการในทางคดีจึงจำเป็นต้องมีผู้มีอำนาจกระทำการในนามของกรม โดยกรณีของกรมได้มีการกำหนดให้อธิบดีเป็นผู้รับผิดชอบกระทำการในนามของกรมในส่วนภารกิจของกรมนั้น นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีสามารถกำหนดเกี่ยวกับการมอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการในทางคดีได้ด้วย

การดำเนินการในการบริหารราชการของกรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล

จากข้อวิเคราะห์ผลทางกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปเป็นแนวทางการดำเนินการในแต่ละประเด็นที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยเมื่อมีการกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคลแล้ว การเตรียมการในการบริหารราชการของกรมที่ไม่เป็นนิติบุคคลจะต้องดำเนินการอย่างไรนั้น สามารถพิจารณาเป็นกรณี ๆ ได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
๑. การกำหนดภารกิจของรัฐ อำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร การปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน (๑) กำหนดภารกิจไว้ในกฎหมายต่าง ๆ - พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๕ - กฎหมายเฉพาะที่กำหนดภารกิจของส่วนราชการ (๒) กำหนดภารกิจไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ - เป็นไปตามมาตรา ๘ จ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓	- หากกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม มิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่อันส่งผลกระทบต่อภารกิจของกรมก็ย่อมสามารถใช้บังคับต่อไปได้ - ภารกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะย่อมสามารถใช้บังคับต่อไปได้เว้นแต่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม อันส่งผลกระทบต่อภารกิจของกรมที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ หากเป็นเช่นนี้ก็ต้องแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกันด้วย - การกำหนดภารกิจไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการมิได้ผูกพันกับความเป็นนิติบุคคลของกรม การที่กรมไม่เป็นนิติบุคคลย่อมสามารถใช้บังคับ

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
(๓) การจัดองค์กร - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ - กฎหมายเฉพาะที่กำหนดการจัดองค์กร การจัดองค์กรได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการที่จะปรับเปลี่ยนการจัดองค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการต่อไปได้เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินจะกำหนดให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการในการกำหนดภารกิจเอง ข้อสังเกต - ในร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ควรมีบทเฉพาะกาลกำหนดว่า ในระหว่างยังไม่มีกำหนดอำนาจหน้าที่ใหม่ ให้อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้นยังคงเป็นไปตามกฎกระทรวงเดิม - เมื่อกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคล จะต้องมีการกำหนดเกี่ยวกับการจัดองค์กรให้สามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
(๔) การปฏิบัติราชการแทน - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามกฎหมายปัจจุบันจะระบุตำแหน่งผู้ที่จะมอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ	- เมื่อกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคลย่อมทำให้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นการบริหารราชการโดยฐานะกระทรวง ดังนั้น การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนหากปลัดกระทรวงมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการแล้ว หัวหน้าส่วนราชการย่อมสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกัน หรือต่างส่วนราชการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดให้ปฏิบัติราชการแทนได้ - เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องปรับเปลี่ยนกรณีการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนทั้งกรณีของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว - รายละเอียดในการมอบอำนาจ ในร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฯ กำหนดว่าจะกำหนดเป็นระเบียบต่อไป ซึ่งสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวได้
(๕) การรักษาราชการแทน - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ การรักษาราชการแทนตามกฎหมายปัจจุบันต้องแต่งตั้งจากข้าราชการในกรมเดียวกันตามตำแหน่งที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยจะแต่งตั้งจากข้าราชการต่างกรมไม่ได้	- เมื่อกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคลย่อมทำให้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นการบริหารราชการโดยฐานะกระทรวง ดังนั้น การรักษาราชการแทนจึงต้องกำหนดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติราชการตามแนวทางดังกล่าวด้วย - เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องปรับเปลี่ยนกรณีการรักษาราชการแทนให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
๒. ทรัพย์สินและงบประมาณ (๑) ทรัพย์สินของรัฐ - พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ทรัพย์สินเป็นกรรมสิทธิ์ของ ส่วนกลาง โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ ถือกรรมสิทธิ์ ส่วนกระทรวง ทบวง กรม เป็นเพียงผู้ครอบครองหรือแสวงหา ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาเท่านั้น - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบดังกล่าวกำหนดให้ การจัดหาพัสดุของส่วนราชการเป็นไป ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ แต่ยังคงมีการ กล่าวถึงนิติบุคคลของกรมอยู่โดยกำหนด ไว้ในข้อ ๕ (นิยามคำว่า “ส่วนราชการ”)	- รายละเอียดเกี่ยวกับการรักษา ราชการแทน ในร่างพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฯ กำหนด ว่าจะกำหนดเป็นระเบียบต่อไปจึงสามารถ กำหนดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับหลักการดังกล่าวได้ - การดำเนินการในกรณีที่กรมไม่เป็น นิติบุคคลตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ย่อมสามารถดำเนินการตาม หลักเกณฑ์เดิมต่อไปได้โดยไม่ส่งผล กระทบต่อหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เดิมแต่ อย่างไม่ - การกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคล จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ส่วนราชการ” ในข้อ ๕ แห่งระเบียบ ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับ กรณีดังกล่าว

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
(๒) งบประมาณ - พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖ การจัดทำงบประมาณเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการในการเสนอต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ส่วนการโอนงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจะโอนหรือนำไปใช้สำหรับส่วนราชการอื่นมิได้ เว้นแต่จะได้ตราเป็นพระราชบัญญัติ	- การดำเนินการในกรณีที่กรมไม่เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ย่อมสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์เดิมต่อไปได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เดิมแต่อย่างใด เนื่องจากการจัดทำงบประมาณไม่ได้ผูกพันกับความเป็นนิติบุคคล แต่เป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการ
๓. บุคลากร - พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ - ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ การบรรจุและแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย และการลาของข้าราชการ เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	- การกำหนดให้กรมไม่เป็นนิติบุคคลจะไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บังคับบัญชาในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังที่จะเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.

ประเด็นเกี่ยวกับ	การดำเนินการเมื่อกรมไม่เป็นนิติบุคคล
๔. การดำเนินการในทางคดี - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง - พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลเป็นผู้มีสิทธิในการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล ดังนั้น การที่ส่วนราชการจะฟ้องร้องเป็นคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ตามจึงต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับการฟ้องคดีปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มิได้กำหนดว่าคู่กรณีที่เป็นส่วนราชการจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่อย่างใด	- เมื่อมีการยกเลิกความเป็นนิติบุคคลของกรมทำให้กรมไม่สามารถดำเนินคดีต่อศาลหรือเป็นคู่ความในคดีไม่ว่าในคดีแพ่งหรือคดีอาญาได้ อย่างไรก็ตามเมื่อยังคงความเป็นนิติบุคคลของกระทรวงไว้ การฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลจึงเป็นอำนาจของกระทรวงในการดำเนินการ ซึ่งกระทรวงอาจใช้วิธีการมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลแทนได้ รวมทั้งในร่างพระราชบัญญัติใหม่ได้บัญญัติถึงตัวบุคคลที่จะเป็นผู้แทนนิติบุคคลไว้ด้วยแล้ว - สำหรับคดีปกครองนั้น ไม่ได้ยึดโยงกับความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการ การดำเนินการฟ้องร้องคดีปกครองจึงย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เดิมได้

บทสรุป

นิติบุคคลในทางกฎหมายเอกชนและนิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชนในต่างประเทศได้พัฒนาคู่กันมาโดยตลอด แนวความคิดของนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนในประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ แต่เดิมมาที่มองว่ากรมเป็นนิติบุคคลนั้น ทำให้เกิดผลข้างเคียงตามมา คือ ทำให้องค์คัพพของรัฐบาลความสัมพันธ์กัน และเป็นอุปสรรคแก่การบริหารและการขับเคลื่อนนโยบาย

การสลายสภาพความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการระดับกรมไม่ได้ทำให้กรมหายไปจากระบบราชการ ส่วนราชการระดับกรมยังคงมีอยู่ เพียงแต่อยู่ในลักษณะอ่อนตัวที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น และทำงานร่วมกันมากขึ้น ส่วนระบบบริหารสั่งการหรือการสื่อสารภายในระหว่างกันนั้นยังคงเหมือนเดิม รวมทั้งการบริหารงานบุคคลบุคลากรภาครัฐก็ยังคงได้รับหลักประกันตามกฎหมายอยู่ เพียงแต่มีความสัมพันธ์กับรัฐมากกว่าการเป็นบุคลากรของกรมที่ตนสังกัด และในที่สุดแล้วการที่ส่วนราชการระดับกรมไม่เป็นนิติบุคคล แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมายเกิดขึ้นก็ตาม แต่ก็จะทำให้ระบบราชการมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น และยังจะทำให้การบริหารราชการของส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน อันเป็นการก้าวจากการบริหารงานในรูปแบบเดิมที่เน้นการควบคุมอย่างเคร่งครัดและขาดความยืดหยุ่นมามุ่งเน้นในเรื่องของกระบวนการปรับตัว และมีเป้าหมายที่จะปฏิบัติการกิจให้สำเร็จร่วมกัน

ภาคผนวก ๑

โครงสร้างของกฎหมาย

ตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

ก. คณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี

(๑) การใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยในการใช้อำนาจเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีอาจดำเนินการได้ดังนี้

ก. กำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติราชการ

ข. มีมติในเรื่องใดเกี่ยวกับการบริหารราชการ

(๒) การประชุมของคณะรัฐมนตรีให้เป็นไปตามที่พระราชกฤษฎีกา

กำหนด

(๓) การมอบอำนาจของคณะรัฐมนตรีให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี

(๔) การใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเร่งด่วน

(๕) อำนาจของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

ข. การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

(๑) การกำหนดให้สำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงเป็นนิติบุคคล โดยกรมไม่เป็นนิติบุคคล การกำหนดในลักษณะนี้ทำให้เกิดผล ดังนี้

๑. กระทรวงสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและมอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการใดในกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบไปปฏิบัติได้ โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ

๒. ในกรณีมีภารกิจใหม่สามารถจัดส่วนราชการเพื่อรองรับภารกิจนั้นได้ทันที

๓. สามารถกำหนดให้หลายส่วนราชการร่วมทำงานในภารกิจเดียวกันได้ ซึ่งจะทำให้เกิดระบบการบริหารแบบบูรณาการ

๔. การใช้ทรัพยากรและงบประมาณสามารถโอนย้ายเพื่อนำไปใช้ร่วมกันได้ ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพและการประหยัด

๕. การมอบอำนาจเพื่อกระจายความรับผิดชอบและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการสามารถกระทำได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องจำกัดเฉพาะการมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการ

(๒) การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางมีได้หลายรูปแบบ

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางไม่ควรจำกัดเฉพาะกระทรวง ทบวง กรม แต่น่าจะจัดในรูปแบบที่แตกต่างกันได้ การกำหนดหน่วยงานของราชการส่วนกลางจึงอาจประกอบด้วยหน่วยงานดังนี้

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี

๒. กระทรวง

๓. ทบวง

๔. ส่วนราชการที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

๕. หน่วยงานอื่นที่มีใช้ส่วนราชการ แต่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ

กำกับของฝ่ายบริหาร (ร่างมาตรา ๑๓)

นอกจากนี้ ในการกำหนดส่วนราชการภายในของหน่วยงานที่มีฐานะเป็นส่วนราชการดังกล่าวข้างต้นอาจจะมีได้หลายรูปแบบเช่นเดียวกัน ดังนี้

๑. กรม

๒. ส่วนราชการอื่นที่มีใช้กรม เช่น กลุ่มงาน

๓. หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (ร่างมาตรา ๒๗) ร่างมาตรา ๓๓

และร่างมาตรา ๓๔)

(๓) การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๑) โครงสร้าง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการ ดังนี้

๑. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๒. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓. ศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน

๔. ส่วนราชการอื่น

ส่วนราชการข้างต้นมีฐานะเป็นกรม (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสอง) แต่ไม่เป็นนิติบุคคล โดยผลของร่างมาตรา ๑๓ วรรคสาม

ส่วนราชการภายในสำนักนายกรัฐมนตรีจะมีส่วนราชการใดบ้างนั้น จะเป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

(๒) การแบ่งส่วนราชการ

ส่วนราชการภายในสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสอง)

การแบ่งส่วนราชการภายในระดับกรม ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นเป็นผู้กำหนดให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับภารกิจของแต่ละส่วนราชการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และต้องระบุหน้าที่ไว้ด้วย ทั้งนี้ การแบ่งส่วนราชการภายในดังกล่าวนี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วย (ร่างมาตรา ๑๙ วรรคสาม และวรรคสี่)

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับเป็นเงินเดือนและค่าจ้างให้แก่ส่วนราชการระดับกรมภายในสำนักนายกรัฐมนตรี จะใช้หลักความเหมาะสมและจำเป็นต่อภาระหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงบประมาณ ร่วมกันกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง)

ตำแหน่งและอัตรากำลังของบุคลากรที่จะพึงมีได้ภายในส่วนราชการระดับกรมภายในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามที่หน้าส่วนราชการกำหนดภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของบุคลากรต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือคณะกรรมการกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการประเภทอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสอง และวรรคสาม)

(๓) อำนาจหน้าที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองและงานด้านนโยบายของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติราชการประจำให้แก่นายกรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๒)

บุคลากรของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนั้น นอกจากจะมีข้าราชการประจำปฏิบัติหน้าที่ ยังอาจมีบุคลากรตามสัญญาจ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนงานด้านนโยบายและการปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง) และหลักเกณฑ์การจ้าง ระยะเวลาของสัญญาจ้าง การบังคับบัญชา

การปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ของบุคลากรตามสัญญาจ้างให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) อำนาจหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐมนตรี การประสานงานระหว่างคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และราชการแผ่นดินในพระองค์(ร่างมาตรา ๒๓)

(๕) อำนาจหน้าที่ของศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน

ศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ในการประสาน ตรวจสอบ แนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนอื่นที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนาพื้นที่ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอ นายกรัฐมนตรี และรับผิดชอบในราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง หรือของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งในสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๔)

(๖) การบังคับบัญชา

๑. นายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๑)

๒. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายประจำ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๒)

๓. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๓)

๔. ปลัดบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับข้าราชการในศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และจะให้ มีรองปลัดบริหารราชการแผ่นดิน เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง) และในศูนย์นี้จะมีผู้ตรวจราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนจำนวนหนึ่ง หัวหน้าที่ประสาน ตรวจ แนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติราชการ (ร่างมาตรา ๒๔ วรรคสอง)

(๗) กิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

เมื่อส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีไม่เป็นนิติบุคคล ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก รวมทั้งการดำเนินคดีและการทำนิติกรรมใดๆ จึงกำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้กระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๖ ดังต่อไปนี้

๑. นายกรัฐมนตรีในทุกกรณี

๒. รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับภารกิจหรือกิจการที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

๓. หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมภายในสำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับกิจการเฉพาะของส่วนราชการนั้น

๔. ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน สำหรับภารกิจที่มีการมอบอำนาจ

๕. ผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะจังหวัดนั้น ตามที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจ

(๘) การจัดระเบียบราชการในกระทรวง

(๑) โครงสร้าง

กระทรวงมีส่วนราชการ ดังนี้

๑. สำนักงานรัฐมนตรี

๒. สำนักงานปลัดกระทรวง

๓. กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมหรือส่วนราชการ
ที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีฐานะเป็นกรม (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

กระทรวงจะมีส่วนราชการภายในอย่างใดบ้าง เป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
(ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสี่)

(๒) การแบ่งส่วนราชการ

การแบ่งส่วนราชการภายในกรม มีหลักเกณฑ์ดังนี้
(ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม)

๑. เป็นไปตามความเหมาะสมกับภารกิจของแต่ละส่วน
ราชการตามที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และ
ต้องระบุหน้าที่ไว้ด้วย แต่การแบ่งส่วนราชการภายในดังกล่าวนี้ จะต้องเป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๒. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับ
เงินเดือนและค่าจ้างให้แก่ส่วนราชการระดับกรมภายในกระทรวงนั้น จะเป็นไปตาม
ความเหมาะสมและจำเป็นต่อภาระหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ตามหลักเกณฑ์
ที่กำหนดร่วมกันระหว่างกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๓. หัวหน้าส่วนราชการสามารถกำหนดตำแหน่งและ
อัตรากำลังของบุคลากรที่จะพึงมีในส่วนราชการของตน ภายในวงเงินงบประมาณ
ที่ได้รับ ทั้งนี้ การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของบุคลากรต้องสอดคล้องกับ
มาตรฐานการกำหนดตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือคณะกรรมการ
กลางการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการประเภทอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
กำหนดด้วย

(๓) อำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐมนตรี สำนักงาน
ปลัดกระทรวง กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นไปตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม)

(๔) การบังคับบัญชา

กระทรวงมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยจะมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนหรือปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมายแทนก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๘)

(๕) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐมนตรี

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐมนตรีได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าสำนักงานรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองของรัฐมนตรี มีเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานรัฐมนตรี ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และอาจจะมีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีก็ได้

ทางด้านบุคลากรนั้น ในสำนักงานรัฐมนตรีจะจัดให้มีบุคลากรตามสัญญาจ้างด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๙)

(๖) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งในสังกัดกระทรวงเป็นการเฉพาะ รวมทั้งวางแผน กำกับดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แนวทาง แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๓๐)

(๗) การบังคับบัญชาภายในกรม

กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม มีอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเป็นอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการนั้นและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามกฎหมาย และตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีปลัดกระทรวง หรือปลัดกลุ่มภารกิจ แล้วแต่กรณี และอาจมีรองอธิบดีหรือรองหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่มอบหมายก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๒)

(๘) กลุ่มภารกิจ

โครงสร้างภายในกระทรวงอาจจัดให้มีกลุ่มภารกิจได้ โดยส่วนราชการภายในกระทรวงตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไป อาจรวมกันเป็นกลุ่มภารกิจอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดกลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๓)

(๙) กิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

เมื่อส่วนราชการในกระทรวงไม่เป็นนิติบุคคล (ร่างมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง) จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดบุคคลผู้มิอำนาจทำการแทนไว้ (ร่างมาตรา ๓๔ วรรคสอง) ว่าในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก การดำเนินคดี และการทำนิติกรรมใดๆ กฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีอำนาจกระทำการในนามกระทรวงได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการ เป็นผู้กระทำการแทนกระทรวงได้ในทุกกรณี
๒. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง สำหรับภารกิจหรือกิจการที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
๓. ปลัดกระทรวง สำหรับกิจการทั้งปวงของกระทรวง เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของปลัดกลุ่มภารกิจ หัวหน้าส่วนราชการภายในกระทรวง ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะของจังหวัด
๔. ปลัดกลุ่มภารกิจ สำหรับกิจการทั้งปวงของส่วนราชการเฉพาะที่อยู่ในภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย
๕. หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๒๗ สำหรับกิจการทั้งปวงเฉพาะของส่วนราชการนั้น (ร่างมาตรา ๓๔ วรรคสอง (๕))
๖. ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน สำหรับกิจการที่มีการมอบอำนาจ
๗. ผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะของจังหวัด ตามที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับมอบอำนาจ

(๕) การจัดระเบียบราชการในทบวง

กำหนดไว้ในลักษณะกว้าง ๆ ว่าหลักเกณฑ์การจัดตั้งและวิธีการบริหารราชการในทบวงให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เพราะการจัดตั้งทบวงในระยะต่อไปถ้าหากมีขึ้นก็สมควรเป็นการบริหารในรูปแบบพิเศษที่ไม่อาจใช้การบริหารแบบกระทรวงได้ และอาจมีความแตกต่างกันในการบริหารงานของแต่ละทบวง เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจพิเศษที่จำเป็นต้องจัดตั้งเป็นทบวง (ร่างมาตรา ๓๕)

(๖) การจัดระเบียบราชการในส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

เนื่องจากภารกิจบางประการมีลักษณะพิเศษไม่อาจจัดให้อยู่ในภารกิจของกระทรวงใดได้ จำเป็นต้องแยกส่วนราชการเหล่านั้นเป็นส่วนราชการต่างหากที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และเมื่อไม่สังกัดส่วนราชการเหล่านั้น จึงต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ ของตนได้ (ร่างมาตรา ๓๗)

ค. การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

(๑) โครงสร้างของการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ให้จัดเป็นดังนี้

๑. จังหวัด

๒. อำเภอ

๓. ราชการส่วนภูมิภาครูปแบบอื่นที่มีกฎหมายกำหนด โดยให้มีฐานะเช่นเดียวกับจังหวัด

(๒) โครงสร้างของจังหวัด

จังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล การจัดตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕๘)

(๓) การบริหารราชการของจังหวัด

เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารราชการของจังหวัดและให้เป็นไปตามหลักการบริหารราชการแบบบูรณาการ จึงกำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดไว้ด้วย คือ

๑. การบริหารงานและการงบประมาณ
๒. การบริหารงานบุคคลากร
๓. การใช้อำนาจตามกฎหมาย
๔. การกำหนดอำนาจกระทำการแทนส่วนราชการ

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด

ด้วยระบบการบริหารแบบบูรณาการและการกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบงานแทนทุกกระทรวงที่มีการปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัด จึงจำเป็นต้องได้บุคลากรในลักษณะผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในหลายด้านมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อจะทำหน้าที่ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดและปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงควรใช้ระบบเปิดที่สามารถสรรหาบุคลากรในภาพกว้างได้เช่นเดียวกับอธิบดีหรือปลัดกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๑)

ง. การจัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีรูปแบบการบริหารราชการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายอื่น

จ. การจัดระเบียบราชการในต่างประเทศ

เป็นไปตามบทบัญญัติในกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ฉ. การปฏิบัติราชการแทนและการรักษาราชการแทน

(๑) การปฏิบัติราชการแทน

การปฏิบัติราชการแทนจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจให้ได้มากที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างรวดเร็ว เกิดความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กระทรวงจะกำหนดขึ้นในการกำกับ การปฏิบัติราชการ

การมอบอำนาจจึงสมควรให้เป็นดุลพินิจในการกระจายอำนาจของผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการเดียวกันหรือต่างส่วนราชการ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดได้

(๒) การรักษาราชการแทน

สมควรบัญญัติไว้เฉพาะตำแหน่งหลักในกระทรวงที่จะต้องทำการแทนกระทรวงเท่านั้น ส่วนตำแหน่งอื่นให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ช. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สมควรจะให้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของ ก.พ.ร. ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร. ให้มากยิ่งขึ้น และต้องเป็นข้อพิจารณาของ ก.พ.ร. ว่าจำเป็นต้องมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทำงานเต็มเวลาจำนวนเท่าใดให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ดำเนินการ และสมควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร. ให้มีความชัดเจนเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก ๒

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเสียใหม่ ให้สามารถจัดโครงสร้างการบริหารงานของส่วนราชการได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับภารกิจของภาครัฐที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เพื่อให้ส่วนราชการสามารถปฏิบัติงานได้โดยบรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กำหนดไว้ โดยสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัว และปฏิบัติงานตอบสนองต่อภารกิจทุกด้านเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและการให้บริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการการปฏิบัติราชการและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ด้วยการกำหนดให้กระทรวงเป็นกลไกหลักในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติราชการและการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งให้กระทรวงจัดโครงสร้างภายในได้หลายลักษณะเพื่อสามารถสนับสนุนภารกิจที่กระทรวงรับผิดชอบได้อย่างครบถ้วนทุกด้าน โดยมีการกระจายอำนาจให้มากขึ้นเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ แต่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และกำหนดให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการบริหารงานของรัฐที่จะปฏิบัติราชการโดยมุ่งถึงการพัฒนาศักยภาพในพื้นที่เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาประเทศและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยตรง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๓๕

- (๓) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๓๖
- (๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๔๓
- (๕) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๔๕
- (๖) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๖)
พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับของราชการฝ่ายบริหารและมิใช่เป็นส่วนราชการ แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕ ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

- (๑) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- (๒) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (๓) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๖ การบริหารราชการแผ่นดินต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (๑) ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานและไม่ใช้เวลาดำเนินการเกินความจำเป็น
- (๕) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน และการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

การจัดส่วนราชการ การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๗ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๘ คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ ในการนี้ ให้มีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติราชการหรือมีมติในเรื่องใด ๆ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

หลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องกำหนด อนุมัติ อนุญาต ให้ความเห็นชอบหรือรับทราบเรื่องใด ๆ และคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีระเบียบปฏิบัติตามปกติอยู่แล้ว ส่วนราชการต่าง ๆ ให้ความเห็นชอบไม่เป็นภาระแก่งบประมาณเกินสมควร หรือมีความจำเป็นเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบให้นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด อนุมัติ อนุญาต ให้ความเห็นชอบ หรือรับทราบเรื่องนั้นไปพลางก่อนแทน คณะรัฐมนตรีก็ได้ ทั้งนี้ ตามประเภทของเรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีกำหนด อนุมัติ อนุญาต ให้ความเห็นชอบหรือรับทราบเรื่องใดแล้ว ให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ โดยเร็วที่สุด ในการนี้ ถ้าคณะรัฐมนตรีมีความเห็นเป็นประการอื่น ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปแล้ว

นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบอำนาจจาก คณะรัฐมนตรีตามวรรคสาม จะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปมิได้

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญของประเทศและคณะรัฐมนตรี เห็นสมควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและให้ข้อคิดเห็น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะต่อรัฐบาลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาของประเทศ หรือพิจารณากำหนด แนวทางการบริหารประเทศในเรื่องใดก็ได้

การทูลเกล้าฯ ถวายรายชื่อเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง คณะกรรมการระดับชาติตามวรรคหนึ่ง ให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการระดับชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการระดับชาติกำหนด

วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ ค่าตอบแทน และหน่วยงาน ที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการระดับชาติ ให้เป็นไปตามที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ให้ความร่วมมือในการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการระดับชาติ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการสอบสวน ข้อเท็จจริงในเรื่องใดที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีอาจเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอิสระ เพื่อทำหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องใด และรายงานให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาได้

กรรมการสอบสวนอิสระต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือ มีประสบการณ์ในระดับประเทศตามสาขาที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนข้อเท็จจริง และต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ความเห็นได้โดยอิสระ

ห้ามมิให้แต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงาน หรือลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองเป็นกรรมการสอบสวนอิสระ

ให้นำความในมาตรา ๙ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ ในการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแลนโยบายทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลหรือควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐชี้แจงแสดงความคิดเห็นหรือทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมาย นโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้ และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐดังกล่าว

(๒) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลนโยบายทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดินตาม (๑) สำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐใด ๆ รวมตลอดทั้งการกำหนดเขตพื้นที่และภารกิจพิเศษเฉพาะเรื่องให้รัฐมนตรีกำกับดูแลการบริหารราชการแผ่นดินของราชการส่วนภูมิภาค และภารกิจพิเศษเฉพาะเรื่องนั้นด้วยก็ได้

(๓) บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดส่วนราชการต่าง ๆ

(๔) สั่งให้ข้าราชการหรือบุคลากรซึ่งสังกัดส่วนราชการหนึ่งมาปฏิบัติราชการในอีกส่วนราชการหนึ่ง โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในส่วนราชการใหม่ในระดับและขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) สั่งให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐมาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นโดยจะให้พ้นจากตำแหน่งเดิม แต่ให้ได้รับเงินเดือนจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเดิมก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) แต่งตั้งข้าราชการหรือบุคลากรซึ่งสังกัดส่วนราชการหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกส่วนราชการหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากส่วนราชการเดิม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดส่วนราชการซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการหรือเทียบเท่าขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และในกรณีเป็นตำแหน่งที่ต้องทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งก็ให้ดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งด้วย

(๗) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๘) แต่งตั้งบุคคลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการหรือตำแหน่งซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่น เพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ ในการบริหารราชการแผ่นดิน

(๙) แต่งตั้งบุคคลใดเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนนายกรัฐมนตรีหรือผู้แทนรัฐบาล ในการดำเนินการใดตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๑๐) กำหนดอัตราค่าตอบแทนหรือเบี้ยประชุมสำหรับผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม (๘) และ (๙) หรือค่าตอบแทนแก่บุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใดเป็นครั้งคราว

(๑๑) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไป โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๑๒) ดำเนินการอื่นใดในการปฏิบัติตามนโยบาย

ในกรณีที่บุคลากรผู้ใดมีสัญญาผูกพันต่อส่วนราชการให้ดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ใด การแต่งตั้งตาม (๔) (๕) หรือ (๖) มิให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติ ผิดสัญญาอันจะเป็นเหตุให้เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าชดเชยได้

ระเบียบตาม (๑๑) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับ ได้

มาตรา ๑๒ ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เพราะนายกรัฐมนตรี ตาย ขาดคุณสมบัติต้องคำพิพากษาให้จำคุก สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง หรือลาออก และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ นายกรัฐมนตรี ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

หมวด ๒

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

มาตรา ๑๓ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) กระทรวง หรือทบวง

(๓) กรม

(๔) ส่วนราชการซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีและทบวงมีฐานะเช่นเดียวกับกระทรวง

ส่วนราชการตาม (๑) (๒) และ (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

การบริหารราชการของส่วนราชการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การบริหารราชการของกระทรวงกลาโหม

กระทรวงศึกษาธิการ หรือส่วนราชการอื่นที่มีกฎหมายกำหนดการบริหารราชการไว้

เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่ถ้ากรณีใดที่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และไม่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายนั้นหรือมีบัญญัติไว้แต่ไม่ครบถ้วน ให้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ การจัดตั้ง การรวม หรือการโอนส่วนราชการตาม
มาตรา ๑๓ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การจัดตั้งกรมหรือส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง
หรือทบวง ให้ระบุการไม่สังกัดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๑๕ การรวมหรือการโอนส่วนราชการตามมาตรา ๑๓ ไม่ว่าจะ
มีผลเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่หรือไม่ ถ้าไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรือ
อัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
การโอนอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งส่วนราชการหรือเจ้าพนักงาน
ที่มีอยู่เดิม การโอนข้าราชการและลูกจ้าง งบประมาณรายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินและ
หนี้สินเอาไว้ด้วย แล้วแต่กรณี

ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและสำนักงานงบประมาณ
มีหน้าที่ตรวจสอบดูแลมิให้มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้าง
ของส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือที่ถูกรวมหรือโอนไปตามวรรคหนึ่ง เพิ่มขึ้นจนกว่า
จะครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๖ การเปลี่ยนชื่อส่วนราชการตามมาตรา ๑๓ ให้ตราเป็น
พระราชกฤษฎีกาและในกรณีชื่อตำแหน่งของข้าราชการในส่วนนั้นเปลี่ยนไปให้ระบุ
การเปลี่ยนชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ บทบัญญัติหรือ
ข้อบังคับท้องถิ่นอื่น ประกาศ หรือคำสั่งใดอ้างถึงส่วนราชการหรือตำแหน่งของ
ข้าราชการที่ได้ถูกเปลี่ยนชื่อตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ
ระเบียบ ข้อบังคับ บทบัญญัติหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นอื่น ประกาศ หรือคำสั่งนั้น
อ้างถึงส่วนราชการหรือตำแหน่งของข้าราชการที่ได้เปลี่ยนชื่อนั้น

มาตรา ๑๗ การยุบส่วนราชการตามมาตรา ๑๓ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบส่วนราชการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้งบประมาณรายจ่ายที่เหลืออยู่ของส่วนราชการนั้นเป็นอันระงับไป สำหรับทรัพย์สินอื่นของส่วนราชการนั้นให้โอนไปให้แก่ส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานของรัฐตามที่รัฐมนตรีซึ่งรักษาการตามพระราชกฤษฎีกา ตามวรรคหนึ่งกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี สำหรับวิธีการจัดการกิจการ สิทธิ และหนี้สินของส่วนราชการนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ข้าราชการหรือบุคลากรซึ่งต้องพ้นจากราชการเพราะเหตุยุบตำแหน่งอันเนื่องมาจากการยุบส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับอื่นแล้ว ให้ข้าราชการหรือบุคลากรนั้นได้รับเงินชดเชยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งด้วย

ในกรณีที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ประสงค์จะรับโอนข้าราชการ หรือบุคลากรตามวรรคสามก็ให้กระทำได้ โดยมีให้ถือว่าข้าราชการหรือบุคลากรผู้นั้นได้พ้นจากราชการตามวรรคสาม แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๘ พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๗ ที่มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จัดตั้งส่วนราชการ กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๒๓๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ระบุให้ชัดเจนในพระราชกฤษฎีกาว่าบทบัญญัติใดถูกแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกเป็นประการใดในกฎหมายนั้น

ส่วนที่ ๑

สำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๑๙ ในสำนักนายกรัฐมนตรีให้มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๓) ศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน

(๔) ส่วนราชการอื่น

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งมีฐานะเช่นเดียวกับกรม และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแบ่งส่วนงานภายในของส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับภารกิจของแต่ละส่วนราชการตามที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องระบุภาระหน้าที่ไว้ด้วย

การดำเนินการตามวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่และการจัดระเบียบราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๐ ให้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับเงินเดือนและค่าจ้างให้แก่ส่วนราชการตามมาตรา ๑๙ ตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อภาระหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานงบประมาณร่วมกันกำหนด

ตำแหน่งและอัตรากำลังของบุคลากรที่จะพึงมีในส่วนราชการตามมาตรา ๑๙ แต่ละแห่ง ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นกำหนดภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง

การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของบุคลากรต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือคณะกรรมการกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการประเภทอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนด

มาตรา ๒๑ สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานอื่นที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับนโยบาย

ที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้ มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติ ราชการก็ได้

การสั่งและการปฏิบัติราชการของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง นาย ก รัฐมนตรีจะมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๒๒ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ ราชการทางการเมืองและงานด้านนโยบายของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งสนับสนุนการ ปฏิบัติราชการประจำให้แก่นายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็น ข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีและจะให้ มีรองเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง และรองเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีฝ่ายประจำ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ ตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้

ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี นอกจากมีข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติงาน ประจำแล้ว อาจมีบุคลากรตามสัญญาจ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนงานด้านนโยบาย และการปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรีได้

หลักเกณฑ์การจ้าง ระยะเวลาของสัญญาจ้าง การบังคับบัญชา การปฏิบัติงานค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ของบุคลากรตามสัญญาจ้าง ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๓ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ ราชการของคณะรัฐมนตรี การประสานงานระหว่างคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และ ราชการแผ่นดินในพระองค์ โดยมีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อ

นายกรัฐมนตรีและจะให้มีรองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ ตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๔ ศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ในการประสาน ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนการบริหาร ราชการแผ่นดิน และแผนอื่นที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนาพื้นที่ ทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอ นายกรัฐมนตรี และรับผิดชอบในราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง หรือของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งในสำนัก นายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี มอบหมาย โดยมีปลัดบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนมีฐานะ เทียบเท่าปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในศูนย์ประสานการบริหารราชการ แผ่นดิน และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน ชันตรง

ต่อนายกรัฐมนตรีและจะให้มีรองปลัดบริหารราชการแผ่นดินเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติ ราชการตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้

ในศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน ให้มีผู้ตรวจราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนจำนวนหนึ่ง โดยแต่งตั้งจากข้าราชการผู้มีประสบการณ์และ มีความรู้ ความชำนาญ ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า ทำหน้าที่ประสาน ตรวจสอบ แนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินและ แผนอื่น ๆ ที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนาพื้นที่ทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือ ที่คณะรัฐมนตรีหรือปลัดบริหารราชการแผ่นดินมอบหมาย

มาตรา ๒๕ ส่วนราชการอื่นตามมาตรา ๑๙ (๔) ให้มีหัวหน้า ส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการนั้น และรับผิดชอบการปฏิบัติ ราชการตามกฎหมายและตามแนวทางและแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินและนโยบายของรัฐบาลชันตรงต่อ นายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ ตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้

มาตรา ๒๖ ให้ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีไม่เป็นนิติบุคคล ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก รวมตลอดทั้งการดำเนินคดีและการทำนิติกรรมใด ๆ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีอำนาจกระทำการในนามสำนักนายกรัฐมนตรีได้ตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรีในทุกกรณี
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับภารกิจหรือกิจการที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี
- (๓) หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๑๙ สำหรับกิจการที่พึงเฉพาะของส่วนราชการนั้น
- (๔) ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนสำหรับภารกิจที่มีการมอบอำนาจ
- (๕) ผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะจังหวัดนั้นตามที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ส่วนที่ ๒

กระทรวง

มาตรา ๒๗ ในกระทรวงให้มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ให้ส่วนราชการตาม (๒) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (๓) มีฐานะเป็นกรม

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้นำความในมาตรา ๑๙ วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กระทรวงมีอำนาจหน้าที่และการจัดระเบียบราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๘ ในกระทรวงหนึ่งให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนหรือปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีได้อยู่ในสังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง จะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๒๙ สำนักงานรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองของรัฐมนตรี โดยมีเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีก็ได้

ในสำนักงานรัฐมนตรีจะจัดให้มีบุคลากรตามสัญญาจ้างด้วยก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งในสังกัดกระทรวงเป็นการเฉพาะ รวมทั้งวางแผน กำกับดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แนวทาง แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๓๑ ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ กำกับดูแลการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพ

สอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของ ส่วนราชการในกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวง รองจากรัฐมนตรี เว้นแต่ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงและ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะให้มี รองปลัดกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดกระทรวง มอบหมายก็ได้ เว้นแต่กระทรวงใดมิได้จัดกลุ่มภารกิจและมีปริมาณงานมาก จะให้มีรองปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการเพิ่มขึ้นเป็นสองคนก็ได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจของกระทรวง คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ อาจร่วมกัน เสนอให้คณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นจากจำนวนตามที่กำหนด ในวรรคสองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะตัวได้

มาตรา ๓๒ กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ให้มีอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเป็นอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการที่ปฏิบัติราชการในส่วนราชการนั้น และรับผิดชอบในการปฏิบัติ ราชการตามกฎหมาย และตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดกลุ่มภารกิจ แล้วแต่กรณี และจะให้ มีรองอธิบดีหรือรองหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ได้รับ มอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการประสานงาน ประหยัดและ มีประสิทธิภาพจะกำหนดให้ส่วนราชการตามมาตรา ๒๗ ตั้งแต่สองส่วนราชการ ขึ้นไปเป็นกลุ่มภารกิจอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดกลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้

การจัดตั้งกลุ่มภารกิจให้ทำเป็นกฎกระทรวง

ปลัดกลุ่มภารกิจเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติราชการและบังคับบัญชา ข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น

ให้ปลัดกลุ่มภารกิจเป็นผู้กำหนดนโยบายการปฏิบัติราชการและบริหารงบประมาณของกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจของส่วนราชการในสังกัดกลุ่มภารกิจ การบริหารราชการในกระทรวงที่มีกลุ่มภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ ปลัดกลุ่มภารกิจการปฏิบัติราชการระหว่างปลัดกลุ่มภารกิจและปลัดกระทรวง และการมอบหมายให้ปลัดกลุ่มภารกิจปฏิบัติราชการเช่นเดียวกับปลัดกระทรวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ปลัดกลุ่มภารกิจได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการเช่นเดียวกับ ปลัดกระทรวงในการดำเนินการใด ให้บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือ คำสั่งที่กล่าวถึงปลัดกระทรวงในการดำเนินการนั้น หมายถึง ปลัดกลุ่มภารกิจ

มาตรา ๓๔ ให้ส่วนราชการในกระทรวงไม่เป็นนิติบุคคล

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก รวมตลอดทั้งการดำเนินคดีและการทำนิติกรรมใด ๆ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้มีอำนาจกระทำการในนามกระทรวง ได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงในทุกกรณี
- (๒) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง สำหรับภารกิจหรือกิจการที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๓) ปลัดกระทรวง สำหรับกิจการทั้งปวงของกระทรวง เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของบุคคลอื่นตาม (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)
- (๔) ปลัดกลุ่มภารกิจ สำหรับกิจการทั้งปวงของส่วนราชการเฉพาะที่อยู่ในการกิจตามที่ได้รับมอบหมาย
- (๕) หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๒๗ สำหรับกิจการทั้งปวงเฉพาะของส่วนราชการนั้น
- (๖) ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนสำหรับภารกิจที่มีการมอบอำนาจ
- (๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหรือกิจการเฉพาะของจังหวัด ตามที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ส่วนที่ ๓

ทบวง

มาตรา ๓๕ ภารกิจใดสมควรจัดรูปแบบการบริหารราชการที่แตกต่างจากกระทรวง โดยเป็นส่วนราชการที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับรับผิดชอบภารกิจนั้นให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ให้จัดตั้งเป็นทบวง

ในทบวงให้มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดทบวง

ส่วนราชการตาม (๒) มีฐานะเช่นเดียวกับกรม และให้นำความในมาตรา ๑๙ วรรคสาม และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ทบวงมีอำนาจหน้าที่และการจัดระเบียบราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจัดโครงสร้างการบริหารงานและวิธีปฏิบัติราชการของทบวงให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจกำหนดให้การบริหารงานของทบวงมีคณะกรรมการเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารราชการและการกำหนดภารกิจของทบวงได้

ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของทบวงอาจจัดให้มีการดำเนินการในรูปแบบของหน่วยงานรูปแบบพิเศษ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานในกำกับหรือหน่วยงานรูปแบบอื่นใดเพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจได้

มาตรา ๓๖ ทบวงหนึ่งให้มีรัฐมนตรีว่าการทบวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของทบวง และให้นำความในมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คณะรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงอีกตำแหน่งหนึ่งได้

ในทบทวงให้มีปลัดทบทวงคนหนึ่งมีฐานะเช่นเดียวกับปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของทบทวงรองจากรัฐมนตรีว่าการทบทวง และให้นำความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ทบทวงอาจจัดให้มีข้าราชการและบุคลากรตามสัญญาจ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของภารกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓๕ วรรคห้า

ให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบทวง

มาตรา ๓๗ ให้ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบทวงเป็นนิติบุคคลมีฐานะเช่นเดียวกับกรม และให้นำความในมาตรา ๒๗ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อำนาจหน้าที่และอำนาจการบังคับบัญชาของส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณี ถ้ากำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบังคับบัญชาส่วนราชการดังกล่าว นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รัฐมนตรีเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนได้

ส่วนที่ ๕

หน่วยงานรูปแบบพิเศษ

มาตรา ๓๘ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบทวงใดมีภารกิจในเรื่องใดที่มีลักษณะเป็นภารกิจเฉพาะซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติงานในลักษณะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เป็นภารกิจในลักษณะที่ต้องปฏิบัติงานตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดหรือต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของหลายส่วนราชการหรือหลายหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นภารกิจในลักษณะต้องดำเนินการวางแผนและกำกับ การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเรื่องใด

เรื่องหนึ่งให้ครบถ้วนทุกด้าน และการปฏิบัติภารกิจนั้นจำเป็นต้องมีวิธีปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากวิธีปฏิบัติราชการรูปแบบปกติเพื่อประโยชน์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับภารกิจของรัฐ อาจจัดส่วนราชการภายในเป็นสำนักงานชำนาญพิเศษสำหรับภารกิจนั้นเป็นการเฉพาะ

การจัดตั้ง ภาระหน้าที่ และหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติงานของสำนักงานชำนาญพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในสำนักงานชำนาญพิเศษให้มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานชำนาญพิเศษ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ภารกิจที่สำนักงานชำนาญพิเศษนั้นรับผิดชอบ และนโยบายและแผนของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีว่าการทบวง ปลัดบริหารราชการแผ่นดิน ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานชำนาญพิเศษอาจเป็นข้าราชการหรือบุคลากร ตามสัญญาจ้างตามความเหมาะสมของภารกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ในระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานชำนาญพิเศษ ถ้ามีภารกิจใดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ สำนักงานชำนาญพิเศษอาจร้องขอให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้ปฏิบัติงานให้ตามขอบเขตที่สำนักงานชำนาญพิเศษกำหนดได้ และให้โอนงบประมาณรายจ่ายในส่วนของภารกิจนั้นไปให้ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน โดยหากหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานเป็นส่วนราชการให้ส่วนราชการนำงบประมาณรายจ่ายไปใช้เพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับการร้องขอได้ และไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๓๙ ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการภายในทบวง หรือกรม ถ้าการปฏิบัติราชการใดของส่วนราชการนั้นมีลักษณะเป็นงานการให้บริการหรือมีการให้บริการเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วย และหากแยกการบริหารออกเป็นหน่วยบริการพิเศษจะบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๖ ยิ่งขึ้น ส่วนราชการดังกล่าวโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะแยกการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นไปจัดตั้งเป็นหน่วยบริการพิเศษ ซึ่งมีใช่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ แต่อยู่ในกำกับของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้ง วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแล สิทธิประโยชน์ของบุคลากรและการยุบเลิกไว้ด้วย

ให้หน่วยบริการพิเศษมีหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการตามภารกิจ ที่จัดตั้งหน่วยบริการพิเศษนั้น และสนับสนุนภารกิจอื่นของส่วนราชการดังกล่าวตามที่ได้รับมอบหมาย และอาจให้บริการแก่ส่วนราชการอื่น หน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้ง

ให้หน่วยบริการพิเศษที่จัดตั้งขึ้นได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปจากส่วนราชการ ที่จัดตั้งและอาจจัดหารายได้เพื่อใช้ในการบริหารและพัฒนางานตามภารกิจได้ โดยไม่ต้องนำรายได้นั้น ส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วย เงินคงคลัง

หมวด ๓

การปฏิบัติราชการแทนและการรักษาราชการแทน

ส่วนที่ ๑

การปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๔๐ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้ห้ามเรื่อง การมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ ราชการแทนได้

เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และถ้าผู้มอบอำนาจมิได้กำหนดข้อจำกัดการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ผู้รับมอบอำนาจอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ เว้นแต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ หรือโดยวิธีอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในระดับสูงขึ้นไปหรือรองลงมา ตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการมอบอำนาจสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสังกัดทบวงหรือในหน่วยงานรูปแบบพิเศษด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งศูนย์บริการร่วมหรือศูนย์ที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติราชการร่วมกันในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ให้ผู้มีอำนาจในการอนุญาต อนุมัติ ออกคำสั่ง ปฏิบัติราชการ หรือดำเนินการอื่นใด ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งหรือมติ คณะรัฐมนตรี มีหน้าที่มอบอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานในศูนย์ดังกล่าว

ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๔๒ การฟ้องคดีในนามส่วนราชการโดยบุคคลตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๓๔ หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจตามมาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๑ และการที่บุคคลใดฟ้องบุคคลดังกล่าวในฐานะผู้แทนส่วนราชการ แม้จะมีได้เป็นไปตามเงื่อนไขของการใช้อำนาจแทนส่วนราชการ ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้ามีความมุ่งหมายถึงการฟ้องหรือถูกฟ้องของส่วนราชการ ก็ไม่ทำให้การฟ้องหรือถูกฟ้องคดีนั้นต้องเสียไป แต่บุคคลซึ่งมีอำนาจทำการแทนส่วนราชการโดยตรง อาจร้องขอต่อศาลที่เกี่ยวข้องเพื่อเปลี่ยนตัวผู้ฟ้องหรือผู้ถูกฟ้องได้ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความที่ใช้กับคดีนั้น

มาตรา ๔๓ ในการมอบอำนาจให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการ
อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจาย
ความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจ
ต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผล
การปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติ
ราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

ส่วนที่ ๒

การรักษาราชการแทน

มาตรา ๔๔ เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๔๕ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๔๖ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน แล้วแต่กรณี ถ้ามีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีหลายคน ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมายให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี คนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ถ้าไม่มีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๔๗ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงหลายคน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทน แต่ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบ การปฏิบัติราชการกระทรวงนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการรักษาราชการแทนในตำแหน่งปลัดบริหารราชการแผ่นดิน ปลัดทบวง และอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกลุ่มภารกิจหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้อธิบดีของส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มภารกิจ ซึ่งมีอาวุโสสูงสุดในขณะนั้น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนดเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๔๘ การรักษาราชการแทนสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ระเบียบของคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงมารักษาราชการแทนในตำแหน่งที่ต่ำกว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับเดียวกันรักษาราชการแทน หรือให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองลงมารักษาราชการแทนในตำแหน่งที่สูงกว่าได้

มาตรา ๔๙ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งใด หรือผู้ดำรงตำแหน่งใด ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และเป็นกรณีที่ไม่อยูในบังคับตามมาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๔๘ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใด รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวนั้นได้

มาตรา ๕๐ ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใดโดยตำแหน่ง ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

หมวด ๔

การบริหารราชการในต่างประเทศ

มาตรา ๕๑ ในหมวดนี้

“คณะผู้แทน” หมายความว่า บรรดาข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการ ทหาร ซึ่งประจำการในต่างประเทศและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสถาน เอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล สถานรองกงสุล หรือส่วนราชการ ของกระทรวงการต่างประเทศที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นและปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับ สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ รวมตลอดถึงคณะผู้แทนถาวรไทยประจำ องค์การระหว่างประเทศ

“หัวหน้าคณะผู้แทน” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกระทรวง การต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนตามระเบียบ พิธีการทูตหรือระเบียบพิธีการกงสุล ในกรณีของคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การ ระหว่างประเทศ ให้หมายความว่า ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ

“รองหัวหน้าคณะผู้แทน” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกระทรวง การต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทน หัวหน้าคณะผู้แทน ในกรณีของคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ ให้หมายความว่า ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในลักษณะเดียวกัน

มาตรา ๕๒ ให้หัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้แทนรัฐบาลในการรับนโยบาย และคำสั่งจากนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง ส่วนราชการ หรือ หน่วยงานของรัฐ มาปฏิบัติให้เหมาะสมกับการปฏิบัติราชการในต่างประเทศ และ เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบุคคลในคณะผู้แทน และจะให้มีรองหัวหน้าคณะผู้แทน เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าคณะผู้แทนก็ได้

การสั่งการของกระทรวง ทบวง ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ต่อบุคคลในคณะผู้แทน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๕๓ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติ ราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือ ดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรี ในเรื่องใดในต่างประเทศ ให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบอำนาจให้หัวหน้า คณะผู้แทน เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในประเทศที่หัวหน้าคณะผู้แทนนั้นมีเขตอำนาจ

อำนาจที่หัวหน้าคณะผู้แทนได้รับมอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นอำนาจ เกี่ยวกับราชการส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นมีข้าราชการของส่วนราชการนั้น ประจำอยู่ในคณะผู้แทน ให้หัวหน้าคณะผู้แทนมอบอำนาจนั้นต่อให้แก่ข้าราชการของ ส่วนราชการนั้นตามที่ส่วนราชการนั้นกำหนด และให้นำความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง มาใช้กับการมอบอำนาจต่อไปด้วย โดยอนุโลม

นอกจากกรณีตามวรรคสอง หัวหน้าคณะผู้แทนอาจมอบอำนาจของตน หรืออำนาจที่ได้รับมอบมาให้รองหัวหน้าคณะผู้แทนหรือบุคคลในคณะผู้แทนปฏิบัติ ราชการแทนก็ได้

เมื่อได้มีการมอบอำนาจแล้ว หัวหน้าคณะผู้แทนมีหน้าที่กำกับดูแล ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไข การปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา ๕๔ การมอบอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือการสั่งการใด ๆ ที่ส่วนราชการมีไปยังหัวหน้าคณะผู้แทน ให้ดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศ

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทน หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองหัวหน้าคณะผู้แทนรักษาราชการแทน การรักษาราชการแทนในกรณีไม่มีรองหัวหน้าคณะผู้แทน หรือในกรณีอื่นใด ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๕๖ หัวหน้าคณะผู้แทนมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- (๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- (๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ มอบหมาย หรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการ
- (๓) ดูแลรักษาประโยชน์ของประเทศ และประชาชนชาวไทยที่อยู่ในประเทศที่ตนมีเขตอำนาจ รวมตลอดทั้งอำนวยความสะดวกและเอื้อเพื่อแก่ประชาชนชาวไทยที่มาติดต่อหรือติดต่อมา
- (๔) บังคับบัญชาบุคคลในคณะผู้แทนและข้าราชการฝ่ายพลเรือนอื่น ซึ่งประจำอยู่ในประเทศที่ตนมีเขตอำนาจ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเกิดผลสัมฤทธิ์ ในการรักษาประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนชาวไทย และเป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือมติคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี
- (๕) รายงานข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติราชการ ของบุคคลตาม (๔) เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการ ต้นสังกัดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการเลื่อนขั้นเงินเดือน

ให้นำความในมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ มาใช้บังคับกับการบังคับบัญชาบุคคลในคณะผู้แทน และข้าราชการพลเรือนอื่นซึ่งประจำอยู่ในต่างประเทศด้วย โดยอนุโลม

หมวด ๕

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

มาตรา ๕๗ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังต่อไปนี้

(๑) จังหวัด

(๒) อำเภอ

(๓) ราชการส่วนภูมิภาครูปแบบอื่นที่มีกฎหมายกำหนด

ราชการส่วนภูมิภาครูปแบบอื่นตาม (๓) ให้มีฐานะเช่นเดียวกับจังหวัด

ส่วนที่ ๑

จังหวัด

มาตรา ๕๘ ให้จังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๙ จังหวัดที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๕๘ เป็นเขตพื้นที่สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่นั้น เพื่อนำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ร่วมกัน และให้บริการแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในเขตพื้นที่

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นใด ให้ถือว่าจังหวัดเป็นส่วนราชการด้วย

ให้ส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดเป็นราชการส่วนภูมิภาค เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น หรือมีลักษณะการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะซึ่งไม่อาจเป็นราชการส่วนภูมิภาค โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๖๐ เพื่อประโยชน์ในการประสานการพัฒนา การใช้ทรัพยากร และการบูรณาการในการบริหารให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาล คณะรัฐมนตรีจะจัดให้จังหวัดหลาย ๆ จังหวัดมีการกำหนดนโยบายร่วมกัน เป็นกลุ่มจังหวัด และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีกำกับดูแล กลุ่มจังหวัดแต่ละกลุ่มก็ได้

หลักเกณฑ์การกำกับดูแลจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรี กำหนด

เมื่อคณะรัฐมนตรีกำหนดกลุ่มจังหวัดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้จัดทำ แผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางและกรอบการพัฒนาพื้นที่ ในกลุ่มจังหวัดและการจัดตั้งงบประมาณของทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติราชการตามวรรคสาม ต้องสอดคล้องกับแผนการบริหาร ราชการแผ่นดิน

มาตรา ๖๑ ในเขตจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งซึ่งเป็น ข้าราชการพลเรือน มีหน้าที่ปฏิบัติราชการในฐานะเป็นผู้ได้รับมอบหมายจาก คณะรัฐมนตรีให้กำกับดูแลการปฏิบัติภารกิจของรัฐในเขตจังหวัดนั้น และเป็น ผู้รับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ของภารกิจทั้งปวงที่ดำเนินการอยู่ในเขตจังหวัดและกำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีที่ทำการหรือการ ปฏิบัติงานอยู่ในเขตจังหวัดนั้น ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีแผนปฏิบัติราชการของจังหวัดซึ่งต้องสอดคล้องกับ แผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัด โดยประสานและร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด การพัฒนาในพื้นที่และประโยชน์สุขแก่ประชาชน

(๒) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ในจังหวัดให้ปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามแผนตาม (๑)

(๓) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๔) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือกระทรวง ทบวง หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐมอบหมาย

(๕) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำสั่งของผู้ตรวจราชการ แผ่นดินในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี การสั่งการ ของนายกรัฐมนตรี หรือคำสั่งของกระทรวง หรือทบวง

(๖) เป็นผู้บังคับบัญชาบรรดาข้าราชการของราชการส่วนภูมิภาคที่อยู่ในพื้นที่จังหวัด

(๗) กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการฝ่ายบริหารที่ประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี การสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือคำสั่งของกระทรวงหรือทบวงหรือยंत्रการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศมติคณะรัฐมนตรี การสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือคำสั่งของกระทรวงหรือทบวงไว้ชั่วคราว แล้วรายงานกระทรวงหรือทบวงที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดพบว่าการปฏิบัติราชการของข้าราชการในส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง มิได้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรีการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือคำสั่งของกระทรวงหรือทบวงที่เกี่ยวข้อง ให้รายงานให้หัวหน้าหน่วยงานซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการเหล่านั้นทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(๘) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการ และหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัด หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ รวมทั้งสอบถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการจังหวัด

(๙) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย และจัดให้มีระบบสนับสนุนราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งในการทำหน้าที่ให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชนและพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรับดำเนินการในกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน

(๑๐) กระทำกิจการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้จังหวัดกระทำการแทน เพื่อประโยชน์ในการบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็วและประหยัด และจังหวัดรับกระทำการเช่นนั้น

(๑๑) กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานในหน่วยงานของรัฐ ในการนี้ ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานของรัฐนั้น

มาตรา ๖๒ เมื่อแผนปฏิบัติราชการของจังหวัดตามมาตรา ๖๑ (๑) ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้จัดตั้งงบประมาณความจำเป็นในการใช้จ่ายตามแผนดังกล่าว โดยให้แยกรายการงบประมาณของแต่ละจังหวัดไว้ให้ชัดเจน

มาตรา ๖๓ การแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของผู้แทนส่วนราชการซึ่งกระทรวง ทบวง และส่วนราชการต่าง ๆ ส่งมาประจำในจังหวัด และการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดไว้ด้วยก็ได้

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะจัดกลุ่มภารกิจเป็นกลุ่มต่าง ๆ โดยให้เจ้าหน้าที่ในส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง มาร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจนั้น ๆ โดยให้มีหัวหน้ากลุ่มภารกิจเป็นผู้กำกับดูแลตามระเบียบที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดก็ได้

มาตรา ๖๔ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้งหน่วยบริการของจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการอนุมัติ อนุญาต หรือสั่งการใด ๆ แทนส่วนราชการที่เป็นราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด

การกำหนดให้หน่วยบริการของจังหวัดดำเนินการที่เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต หรือสั่งการในเรื่องใดแทนส่วนราชการในเขตจังหวัด การมอบอำนาจของส่วนราชการหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติราชการของข้าราชการในราชการส่วนภูมิภาคที่มาปฏิบัติงานในหน่วยบริการของจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๕ เพื่อประโยชน์ในการบังคับบัญชาข้าราชการในราชการส่วนภูมิภาคตามมาตรา ๖๑ (๖) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งข้าราชการที่อยู่ในเขตจังหวัดให้ไปดำรงตำแหน่งอื่นในจังหวัดเดียวกันที่อยู่ในระดับเดียวกันและสังกัดเดียวกัน

(๒) พิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปีของข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่
ในเขตจังหวัด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม (๒) ให้คณะรัฐมนตรีกำหนด
วงเงินสำหรับเลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปีสำหรับข้าราชการที่รับราชการอยู่ในเขตจังหวัด
แต่ละจังหวัดแยกต่างหากจากวงเงินสำหรับการเลื่อนชั้นเงินเดือนของส่วนราชการ
ต่าง ๆ

การกำหนดอำนาจบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีอื่น
นอกจากวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๖ ในการแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขต
จังหวัด ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการดังกล่าวดำเนินการ
ดังนี้

(๑) ส่งย้ายข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตจังหวัดออกจากพื้นที่
ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอ

(๒) การแต่งตั้งข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตจังหวัดไปดำรง
ตำแหน่งอื่นนอกเขตจังหวัดต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด
ประกอบด้วย และในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งราชการในจังหวัด ผู้ว่าราชการ
จังหวัดจะขอให้รอการแต่งตั้งไว้ก่อนเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนก็ได้

มาตรา ๖๗ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติ
ราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือ
ดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรี
ในเรื่องใดในเขตพื้นที่จังหวัด ให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบอำนาจ
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในเขตพื้นที่จังหวัด

อำนาจที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นอำนาจ
เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นมีข้าราชการของส่วนราชการนั้น
ประจำอยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจนั้นต่อให้แก่หัวหน้าส่วนราชการ
ประจำจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

นอกจากกรณีตามวรรคสอง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจของตน
หรืออำนาจที่ได้รับมอบมาให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วน
ราชการประจำจังหวัด ให้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

เมื่อได้มีการมอบอำนาจแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่กำกับดูแล ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไข การปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

ให้นำความในมาตรา ๕๐ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๘ ในจังหวัดหนึ่งนอกจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว จะให้มี รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ และให้มีปลัดจังหวัดก็ได้และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งเป็นราชการ ส่วนภูมิภาค เป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ ฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดส่วนราชการในจังหวัดนั้นรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด การปฏิบัติหน้าที่ของรองผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการ จังหวัดมอบหมาย

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ มีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดตามลำดับอาวุโสเป็นผู้รักษา ราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติ ราชการได้ ให้ปลัดจังหวัดรักษาราชการแทน ถ้าไม่มีทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการ จังหวัดและปลัดจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด ซึ่งมีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการ แทน

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่เห็นสมควรคณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้จังหวัดใด มีการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ได้ การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหาให้คำนึงถึงหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด

มาตรา ๗๑ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของ จังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย สุจริต และมีประสิทธิภาพ ให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบ เพื่อกำหนดให้มีมาตรการในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของจังหวัดอย่าง เป็นอิสระ

ส่วนที่ ๒

อำเภอ

มาตรา ๗๒ ในจังหวัดหนึ่งให้มีหน่วยราชการบริหารเรียกว่าอำเภอ การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตอำเภอให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๗๓ ในอำเภอหนึ่ง ให้มีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการในอำเภอและรับผิดชอบงานบริหารราชการอำเภอ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำกับดูแลการปฏิบัติงานในอำเภอให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด
 - (๒) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ
 - (๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและการสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดหรือปฏิบัติราชการแทนจังหวัดในเขตอำเภอ
 - (๔) ประสานการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในอำเภอเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานของจังหวัด และเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
 - (๕) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและดูแลความสงบสุขให้แก่ประชาชน
 - (๖) สอดส่องให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในอำเภอ
 - (๗) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ให้นายอำเภอเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ของกรมการอำเภอและนายอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

มาตรา ๗๔ ในอำเภอให้มีคณะบุคคลทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของประชาชนในเขตอำเภอในเรื่องที่พิพาทเกี่ยวกับที่ดิน มรดก และข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาท

ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่พิพาทตกลงยินยอมให้ใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้คู่พิพาทเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองจำนวนสองคน และให้พนักงานอัยการประจำจังหวัดนั้นที่ได้รับมอบหมายคนหนึ่งเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ถ้าคู่พิพาทไม่อาจเลือกบุคคลดังกล่าวได้ จะตกลงให้นายอำเภอเป็นผู้เลือกแทนก็ได้

ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีอำนาจหน้าที่รับฟังข้อพิพาทโดยตรงจากคู่พิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างคู่พิพาทโดยเร็ว ถ้าคู่พิพาททั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างคู่พิพาท เพื่อแสดงความยินยอมให้ยุติข้อพิพาทและให้ถือเอาข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลผูกพันคู่พิพาททั้งสองฝ่าย

ข้อตกลงตามวรรคสี่ให้ถือเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หลักเกณฑ์การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗๕ บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญา และเป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนงให้นายอำเภอจัดให้คณะบุคคลตามมาตรา ๗๔ วรรคสอง และวรรคสาม เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมตามที่คณะบุคคลดังกล่าวไกล่เกลี่ยเป็นหนังสือและปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗๖ ในอำเภอหนึ่ง นอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานการปฏิบัติราชการของอำเภอ ให้มีปลัดอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาคเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดกระทรวงหรือส่วนราชการในอำเภอนั้น

ให้นำความในมาตรา ๗๑ มาใช้บังคับกับการบริหารราชการของอำเภอโดยอนุโลม

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมิได้แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนไว้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๗๘ การแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการที่เป็นราชการส่วนภูมิภาคในอำเภอให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับภารกิจของจังหวัดและการให้บริการประชาชนในเขตอำเภอ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนส่วนราชการซึ่งกระทรวง ทบวง และส่วนราชการต่าง ๆ ส่งมาประจำในอำเภอ และการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของนายอำเภอไว้ด้วยก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๖๔ มาใช้บังคับกับการบริหารงานของอำเภอด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๗๙ การจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

หมวด ๖

การจัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๘๐ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยมีรูปแบบการบริหารราชการ ตามที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายอื่น

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ตามกฎหมายหากมอบหมายให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมอบหมายให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ปฏิบัติภารกิจนั้นแทนก็ได้

ในกรณีที่มีการมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น นั้น ตามที่จะได้ตกลงกัน

หมวด ๗

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

มาตรา ๘๒ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.ร.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีกำหนด เป็นรองประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ การบริหารธุรกิจ การเงินการคลัง จิตวิทยาองค์การ และสังคมวิทยา อย่างน้อยด้านละ
หนึ่งคน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นกรรมการและ
เลขานุการโดยตำแหน่ง

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจากรายชื่อ
บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อโดยการสรรหา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา
ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผล คณะรัฐมนตรี
อาจกำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามจำนวนที่กำหนดต้องทำงานเต็มเวลา
โดยมีค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดก็ได้

ให้ปลัดบริหารราชการแผ่นดิน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ
และอธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการที่ปรึกษาของ ก.พ.ร. โดยมีสิทธิเข้าร่วม
การประชุมชี้แจงและแสดงความเห็นในเรื่องที่พิจารณา รวมทั้งได้รับเบี้ยประชุม
ในฐานะเดียวกับกรรมการ แต่ไม่นับเป็นองค์ประชุมและไม่มีสิทธิลงคะแนน

มาตรา ๘๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้
ความสามารถ
- (๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่
เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหาร
พรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
- (๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หรือหน่วยงาน
ของรัฐ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบใน
วงราชการ

มาตรา ๘๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

ให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง และการประชุมตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕ ให้มีคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการด้านกฎหมาย คณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “อ.ก.พ.ร. กฎหมาย” ประกอบด้วย ปลัดบริหารราชการแผ่นดิน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา อัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง ก.พ.ร. แต่งตั้งจากกรรมการกฤษฎีกาจำนวนไม่เกินแปดคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ ก.พ.ร. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นกรรมการกฤษฎีกาคณะหนึ่งเป็นประธาน อ.ก.พ.ร. กฎหมาย

ให้นำความในมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ อ.ก.พ.ร. กฎหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งจากกรรมการกฤษฎีกา ถ้าผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง กรรมการกฤษฎีกาให้พ้นจากตำแหน่ง อ.ก.พ.ร. กฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้วย

มาตรา ๘๖ ให้ อ.ก.พ.ร. กฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำพระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเสนอให้ ก.พ.ร. พิจารณา
- (๒) ศึกษาค้นคว้าและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนกำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีที่เป็นปัญหา เพื่อเสนอให้ ก.พ.ร. พิจารณา
- (๓) เสนอแนะหรือให้ข้อคิดเห็นทางกฎหมายแก่ ก.พ.ร. หรือสำนักงาน ก.พ.ร.
- (๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.พ.ร. มอบหมาย

มาตรา ๘๗ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบราชการและการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการ ระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร มาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรม ค่าตอบแทน การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติราชการ และกิจการอื่นที่เกี่ยวกับระบบราชการ รวมทั้งวิธีปฏิบัติราชการ ให้เป็นไปตามมาตรา ๖ โดยจะเสนอแนะให้มีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และการประเมินผลก็ได้

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีได้อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหารตามที่หน่วยงานดังกล่าวร้องขอ

(๓) รายงานต่อคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีการดำเนินการขัดหรือไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๖

(๔) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้ง การรวม การโอน การยุบเลิก การกำหนดชื่อ การเปลี่ยนชื่อ การกำหนดอำนาจหน้าที่ และการแบ่งส่วนราชการภายในของส่วนราชการที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการอื่น

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา กฎระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ดำเนินการให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่ส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการฝึกอบรม

(๗) ติดตาม ประเมินผล และแนะนำเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

(๘) ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ รวมตลอดทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีที่เป็นปัญหา มติของ ก.พ.ร. ในเรื่องนี้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

(๙) เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความเห็นประกอบการพิจารณา

(๑๐) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดระบบราชการ และงานของรัฐอย่างอื่นเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภารับ

(๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย และจะกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือ ค่าตอบแทนอื่นด้วยก็ได้

(๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นส่วนราชการใน สำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นกรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร. และตามที่มีกฎหมายกำหนด โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน ทำหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง และ รับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้นำความในมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๘ บรรดาส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ยังคงมีอำนาจปกครองดูแลและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินและ งบประมาณที่เป็นของส่วนราชการนั้นได้ต่อไป

บรรดานิติกรรม หนี้ สิทธิ และภาระผูกพันทั้งปวงที่กระทำโดย ส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลผูกพันต่อไปโดยถือว่าเป็นการดำเนินการแทน สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงที่ส่วนราชการนั้นสังกัด

การฟ้องคดีหรือการถูกฟ้องคดีของส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็น การฟ้องคดีหรือถูกฟ้องคดีโดยสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง แล้วแต่กรณี และให้ส่วนราชการนั้นเป็นผู้กระทำการแทนสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวง หรือทบวง ที่ส่วนราชการนั้นสังกัด จนกว่าคดีนั้นถึงที่สุด

มาตรา ๘๙ ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพันทั้งปวง ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างและอัตรากำลังของสำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งส่วนราชการในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายก รัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไข

เพิ่มเติม พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายอื่น
ไปเป็นของศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน ปลัดบริหารราชการแผ่นดิน
ส่วนราชการและหัวหน้าส่วนราชการในสังกัด รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ปฏิบัติ
หน้าที่ของศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน

บรรดาบทกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรี
ที่กล่าวถึงสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ให้หมายถึงศูนย์ประสานการบริหารราชการแผ่นดิน หรือปลัดบริหารราชการแผ่นดิน
แล้วแต่กรณี

มิให้นำมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับกับส่วนราชการในสังกัดศูนย์บริหาร
ราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม

มาตรา ๙๐ ในระหว่างที่ยังมิได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวิธีการ
งบประมาณ เพื่อให้จัดตั้งงบประมาณที่จังหวัดได้โดยตรง เมื่อแผนปฏิบัติราชการ
ของจังหวัดตามมาตรา ๖๑ (๑) ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี
ที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้กระทรวง ทบวง ส่วนราชการ และ
หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดตั้งงบประมาณรายจ่าย ให้สอดคล้องกับความจำเป็น
ในการใช้จ่ายตามแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด โดยให้แยกรายการงบประมาณของ
แต่ละจังหวัดไว้ให้ชัดเจน

เมื่อกระทรวง ทบวง ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐได้รับการ
จัดสรรงบประมาณตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงบประมาณตัดโอนงบประมาณ
ดังกล่าวไปตั้งจ่ายที่จังหวัดที่เกี่ยวข้องตามรายการที่แยกไว้ในการจัดตั้งงบประมาณ
และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งจ่ายเงินงบประมาณนั้นเพื่อดำเนินการให้เป็นไป
ตามแผนตามมาตรา ๖๑ (๑)

ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป
เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานในจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรี
กำหนด

ในการดำเนินการตามมาตรา นี้ ให้ถือว่าเป็นบทบัญญัติเฉพาะที่ไม่ตกอยู่
ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๙๑ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ซึ่งต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีให้ในระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นวาระการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘๔

บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือมติที่ ก.พ.ร. กำหนดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้จนกว่า ก.พ.ร. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๙๒ บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บรรณานุกรม

หนังสือ

ก.พ. สำนักงาน. การปฏิรูประบบราชการของต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๔.

ก.พ. สำนักงาน. รายงานเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบบุคลากรภาครัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๔.

ก.พ.ร. สำนักงาน. คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.ร. , ๒๕๔๖.

ก.พ.ร. สำนักงาน. รายงานเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบบุคลากรภาครัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.ร., ๒๕๔๗.

ก.พ.ร. สำนักงาน. การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.ร., ๒๕๔๘.

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณและคณะ. โครงการพัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค. รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ , ๒๕๔๘.

บุญรอด สิงห์วัฒนาสิริ. แนวทางการบริหารราชการยุคใหม่ของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจและอธิบดี. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๕.

ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ปรีดิยาธร เทวกุล. ระบบข้าราชการระดับสูงของประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัท
พี.เอ.อี.พี. จำกัด., ๒๕๔๘.

พิทยา บวรวัฒนา. ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๖.

สถาบันวิจัยกฎหมาย มูลนิธิ. สารสำคัญในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน. รายงานการศึกษาโครงการปรับปรุงพระราช
บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และยกร่าง
กฎหมายว่าด้วยตำแหน่งนักบริหารที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์
สำนักงาน ก.พ.ร., ๒๕๔๗.

สมคิด เลิศไพฑูรย์และคณะ. ความเป็นไปได้ในการลดสภาพความเป็นนิติบุคคล
ของส่วนราชการ. รายงานการศึกษาเสนอสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาระบบราชการ, ๒๕๔๗.

วารสาร

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์. นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของอังกฤษ. วารสาร
กฎหมายปกครอง เล่ม ๖ ตอน ๒, ๒๕๓๐ : ๓๑๘.

โกคิน พลกุล. นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของฝรั่งเศส. วารสารกฎหมายปกครอง
เล่ม ๖ ตอน ๒, ๒๕๓๐ : ๒๘๔-๒๘๖.

เอกสารอื่น ๆ

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การฟ้องให้ข้าราชการรับผิดชอบในทางแพ่ง
คณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องเสร็จที่ ๕๔/๒๕๐๐)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การตีความในพระราชบัญญัติ
 วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ (เรื่องเสร็จ
 ที่ ๒/๒๕๐๑)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาการตรวจพิจารณาวงพระราช
 บัญญัติโอนที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในท้องที่อำเภอ
 โขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีให้แก่กรมป่าไม้ พ.ศ. (การโอน
 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๒๙๖ ให้แก่กรมป่าไม้) (เรื่องเสร็จที่
 ๓๔๖/๒๕๒๘)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษา
 “หนองหาน” จังหวัดสกลนคร (เรื่องเสร็จที่ ๑๔/๒๕๓๓)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การมอบหมายให้ผู้ได้รับคำสั่ง
 ช่วยปฏิบัติราชการต่างกรมปฏิบัติราชการแทน (เรื่องเสร็จ
 ที่ ๑๒/๒๕๔๓)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางปฏิบัติของรองปลัดกระทรวง
 ผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ
 แผ่นดิน (เรื่องเสร็จที่ ๓/๒๕๕๖)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายในการ
 แต่งตั้งสัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙
 (เรื่องเสร็จที่ ๔๑๑/๒๕๕๘)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การส่งเอกสารหลักฐานในการขอ
 อนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลหงส์เจริญ (เรื่องเสร็จที่ ๕๑๙/๒๕๕๘)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ฐานะและการดำรงตำแหน่งของ
 ผู้ช่วยรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๙/๒๕๕๗)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ของกรรมการและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ (เรื่องเสร็จที่ ๔๘๑/๒๕๓๕)

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๒ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ เรื่อง
ขอหารือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ
พ.ศ. ๒๕๔๖

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๘ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง
ขอหารือเรื่องการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๘๓๙ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ เรื่อง
การมอบอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ด่วนมาก ที่ นร ๑๒๐๖/๐๑๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๘
เรื่อง ขอหารือเรื่องการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๔๙ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๙ เรื่อง
การมอบอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๕๖ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ เรื่อง
การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการ
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙

หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/๘๗ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๙ เรื่อง
การมอบอำนาจในการดำเนินคดี

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘

พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๔๕

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ
สังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒

ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๔๙

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๖

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

พ.ศ. ๒๕๔๘

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ

พ.ศ. ๒๕๕๖

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

พ.ศ. ๒๕๕๖

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๖

เว็บไซต์และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

<http://www.law.duke.edu/journals/lcp/articles/lcp61dspring1998p83.htm>